

loiter!

**για την "άσκοπη"
περιφορά στο
μητροπολιτικό,
πανεπιστημιακό βούρκο**

Η
παρούσα
μπροσούρα τυπώθηκε
και εκδόθηκε σε 500 αντίτυπα τον
Φλεβάρη του 2026. Διακινείται χέρι με χέρι σε στέκια,
καταλήψεις, διαδρόμους σχολών και χώρων εργασίας και
φυσικά σε δρόμους και πλατείες.

Για επικοινωνία με τη συνέλευση στείλτε στο loiter@espiv.net
ή ελάτε μας προς νομική για loitering.

Περιεχόμενα

Μέρος α': *Πού βρισκόμαστε*

- 4 Στο επιχειρηματικό πανεπιστήμιο
- 5 Στην εποχή της ένοχης συνείδησης και του (απολιτικό) κυνισμού
- 6 Στην εποχή της διακυβέρνησης μέσω της σύγχυσης

Ιντερλούδιο 1ο: Επιθυμία – Συμφέρον, το γιατί και το πώς του μεγάλου ερωτήματος

- 12 Ανάμεσα στη φυγή και τη σύγκρουση, στον απόηχο της αντικουλτούρας
- 14 Σε θέση μάχης

Μέρος β': *Ποιά είμαστε*

- 16 Οι αγώνες ενάντια στην εκπαιδευτική αναδιάρθρωση
- 17 Η “εξεγερμένη νεολαία”
- 20 Φοιτητά...
- 20 ...σε κρίση ταυτότητας...
- 21 ...αμισθί εργαζόμενα...
- 21 ...ορφανά από μεσσία...
- 22 ...και κουρασμένα από τους διαγωνισμούς καταπίεσης.
- 23 Θύματα-Θύτες, υποκείμενα και αντικείμενα εργαλείων νομιμοποίησης/συγκέντρωσης δύναμης
- 24 Πολίτες (και μη), ή αλλιώς: υπό την κυριαρχία της δημοκρατίας

Ιντερλούδιο 2ο: Για τα δημοκρατικά γκατζετάκια που έχουν αρχίσει να χαλάνε: Ελευθερία του λόγου, δικαιοσύνη, διαφθορά

- 29 Αυτά που ταυτίστηκαν με την καταστολή και αυτά που ταυτίζονται με τη καταστολή τους
- 30 Μπουκωμένα από τον δημοκρατικό πλουραλισμό
- 32 Η “Loiter! ανοιχτή συνέλευση για την υπεράσπιση του πανεπιστημίου ως δημόσιο χώρο”

Η κοινωνική πραγματικότητα δεν είναι πέρα από τον άνθρωπο και, αντιστρόφως, τα υποκείμενα δεν μπορούν να νοηθούν έξω από την κοινωνική πραγματικότητα που τα περιβάλλει. Το ερώτημα που θέλουμε να απαντήσουμε σε αυτό το αυτοπαρουσιαστικό δεν είναι μόνο το ποιά είμαστε αλλά και το πού βρισκόμαστε. Αυτό το κείμενο έχει, λοιπόν, δύο μέρη, τα οποία όμως συχνά μπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται: το ένα αφορά το ποιά, το άλλο αφορά το πού - πάντα με τη προσδοκία να μπορέσουμε να αναλύσουμε και να συνεισφέρουμε στην συγκρότηση ενός συνολικότερου πώς. Πώς να οργανώσουμε τις αντιστάσεις μας, πώς να φέρουμε ουσιαστικές ρήξεις, πώς να διεκδικήσουμε τον χώρο που συστηματικά μας στερεί ο ρατσιστικός, πατριαρχικός, σπιιστικός, ικανοιστικός, καπιταλιστικός τους κόσμος.

Πού βρισκόμαστε

- 1 Με το πού δεν εννοούμε μία στενή περιγραφή της τοποθεσίας ή μία α-ιστορική εννοιολόγηση ενός τόπου που επειδή στέκει στο ίδιο σημείο, μένει πάντα ίδιος. Αυτό που μας αφορά είναι ο τόπος ως αποτέλεσμα των κοινωνικών του σχέσεων και συγκεκριμένα ως αποτέλεσμα των ανταγωνισμών που όχι απλώς διαδραματίζονται στο "εσωτερικό" του, αλλά και του δίνουν την συγκεκριμένη του υπόσταση. Μιλάμε, λοιπόν, για το πού βρισκόμαστε ως κάτι χωρικό και ιστορικό, αφού δεν υπάρχει χώρος ή τόπος, ή καλύτερα, ερμηνεία τους, έξω από τον χρόνο. Το πού βρισκόμαστε, άρα, σχετίζεται με μία αντίληψη της συγκυρίας στην οποία τοποθετούμαστε, και είναι η τοποθέτησή μας πάνω στην συγκυρία.

Στο επιχειρηματικό πανεπιστήμιο

- 2 Στην αρχιτεκτονική και την πολεοδομία γίνεται σαφές από το πρώτο κιόλας εξάμηνο ότι η εξουσία αποτυπώνεται στον χώρο (είτε κάποια μαθήματα αυτό το παρουσιάζουν κριτικά, είτε το υπερασπίζονται)· ότι οι πόλεις φέρουν στην δόμηση και τη διάταξή τους ταξικούς ανταγωνισμούς, θέσεις άμυνας-επίθεσης των κυρίαρχων, κυρίως απέναντι σε αυτά που τις κατοικούν. Ενώ παράλληλα, οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες δίνουν την θεωρητική επικάλυψη μέσα από την οποία αυτή η θέση μάχης, έτσι όπως είναι σκληρά αποτυπωμένη στο χώρο, θα γίνει κατανοητή. Κάνω κάτι κατανοητό σημαίνει ερμηνεύω και πολλές ερμηνείες που θα έχουν ακούσει πολλά θέτουν τους κοινωνικούς ανταγωνισμούς είτε ως απομεινάρια του σκοτεινού παρελθόντος, είτε ως τη βιολογική κληρονομιά του ανθρώπινου είδους. Για το σκοτεινό παρελθόν δεν μιλάμε, παρά μόνο εξιδανικευμένα ή ωραιοποιημένα (πράγμα που είναι το ίδιο με το να μη μιλάμε για αυτό πραγματικά - όπως π.χ γίνεται με τον εμφύλιο), οπότε αυτό που έχει μείνει για τις κοινωνικές επιστήμες, για να μπορούν να αντλούν την εγκυρότητά τους εκτός από το σακάκι και τη γραβάτα, είναι η υποστήριξή τους από τις λεγόμενες βαριές επιστήμες. "Η ανθρώπινη Φύση!" φωνάζει στο τέλος κάθε επιχειρήματος κάθε ανθρωπολόγος, οικονομολόγος,

κοινωνιολόγος, αρχιτέκτονας, ιστορικός, που σέβεται τον εαυτό του και έχει δουλέψει σκληρά για τη θέση του – τη δική του θέση μάχης, θα έλεγε κάποιος. Η Φύση, η Βιολογία, ο Θεός, η Οικονομία, η Κακή Τύχη και κάθε πιθανή επιστημονική παραλλαγή του “έτσι έχουν τα πράγματα” είναι η κατάληξη κάθε σύγχρονου ιερέα, που φοβάται να πει όπως τους “παλιούς καλούς καιρούς”: “και σε όποιο αρέσει”.

3 Είναι σαφές: η ανθρώπινη μοίρα, η ανθρώπινη φύση, η βιολογία, ο θεός, η οικονομία, μπορεί να δομούν τα ερμηνευτικά εργαλεία με τα οποία η Νόρμα όχι μόνο δικαιολογείται, αλλά και εξαπλώνεται, αλλά ο ταξικός και κοινωνικός ανταγωνισμός είναι αυτό που κάνει την Νόρμα να δονείται και να τρέμει. Και στο πυρήνα (ανα) παραγωγής της Νόρμας βρίσκεται το πανεπιστήμιο. Γιατί εκεί επανεφευρίσκεται διαρκώς η λειτουργία της νόρμας μέσα στην καπιταλιστική παραγωγή και ταυτόχρονα, εκεί κατασκευάζεται και επικυρώνεται η “αλήθεια” της.

4 Το πανεπιστήμιο, έτσι, δεν μπορεί να αναλυθεί ξεκομμένα, και ας το κατασκευάζουν ως γυάλα που, όπως κάθε άλλος κοινωνικός χώρος, δεν πρέπει να μολύνεται από το “έξω” του. Ο τόπος, λοιπόν, που τοποθετούμαστε είναι το ελληνικό πανεπιστήμιο και, συγκεκριμένα, ο ρόλος που διαδραματίζει στους ταξικούς-κοινωνικούς ανταγωνισμούς. Ο τόπος, αν ως τόπος ορίσουμε τις κοινωνικές σχέσεις που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το περιβάλλον τους, είναι ο ίδιος ο κοινωνικός-ταξικός ανταγωνισμός και, συγκεκριμένα, η τωρινή διάταξη μάχης, όπως την ορίζει η τρέχουσα καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Μέσα σε αυτόν τοποθετούμαστε με επιμονή, ανταγωνιστικά και συλλογικά.

Στην εποχή του (α)πολιτικό κυνισμού και της ένοχης συνείδησης

5 Εδώ κάπου σαν να νιώθουμε προκαταβολικά την μεθοδικά κατασκευασμένη αποτροπή προς κάθε τι πολιτικό. Έννοιες όπως κράτος, κεφάλαιο, πατριαρχία, ταξικός-κοινωνικός ανταγωνισμός, όπως είπαν και κάποιοι “δικοί μας” παλιά, είναι τώρα “ντεκαυλέ”. Ο κόσμος έχει βαρεθεί, λένε, τα φέματα, τα μικροπολιτικά συμφέροντα, την γλίτσα της πολιτικής που, ειδικά στο πανεπιστήμιο, έχει ποτίσει όλους τους τοίχους. Εμείς είμαστε επιφυλακτικά προς αυτή την απολίτικη επιδημία, και ας ανήκουμε στην πολιτική παράδοση που όρισε εξ αρχής το εγχείρημά της ως αντι-πολιτικό. Δεκαετίες τώρα, ο α/α/α χώρος αναπαραγόταν μέσα από το σύνθημα “Ενάντια στις εκλογικές αυταπάτες” και “Συνειδητή αποχή από τις κάλπες”, για να δει τις εκλογικές αυταπάτες να πολλαπλασιάζονται ταυτόχρονα με την αύξηση της αποχής στις εκλογές. Σε αυτήν την ταραγμένη εποχή θα μπορούσαμε να μείνουμε σε αυτήν την άβολη αντίφαση και να εστιάσουμε στις θετικές προοπτικές που εγκυμονεί. Ωστόσο, στην απομάκρυνση από τη δυσωδία της πολιτικής και των “παρατάξεων”, δεν βλέπουμε το άπλωμα μιας αντι-πολιτικής στάσης (εξίσου βαθιά πολιτικής και αυτής), όσο το άπλωμα της εποχής του κυνισμού¹. Και, όπως είπαν κάποιος κάποτε, η εποχή του κυνισμού είναι η εποχή της ένοχης συνείδησης.

¹ Δεν είναι να απορεί κανείς, πώς τις κρίσιμότερες στιγμές ο Λαός (κυριολεκτικά, ο υπολογιστής μας το κοκκίνισε όταν το βάζαμε με μικρό) τα νέα του γενναία βήματα τα έκανε πάντα στον δρόμο αλλά την τελευταία του πνοή την άφηνε στις κάλπες. Εκτός, από τον Δεκέμβριο του 2008, αυτό είναι μία άλλη ιστορία.

6 Ο κυνισμός, ως μηχανισμός άμυνας και επίθεσης των αποπροσανατολισμένων, είναι το υπόστρωμα της απολίτικης

επιδημίας, όπως την ορίσαμε παραπάνω. Στον πυρήνα του βρίσκεται η αποφυγή ευθυνών και η επικάλυψη της ενοχής με φανταχτερές εικόνες. Είναι ο σκληρός ατομικιστικός αρνητισμός, που αγκιστρώνεται στα κοινωνικά ηγρε και στα ναρκισσιστικά “εγώ”, που πουλάνε περισσότερο κάθε εποχή στην αγορά. Παλιά αυτά σχηματοποιούνταν γύρω από τα μικροαστικά εναλλακτικά πρότυπα, τώρα σχηματοποιούνται γύρω από το μικροαστικό πρότυπο του σκληρά εργαζόμενου hustler-καριερίστα². Μικροαστικά και τα δύο, γιατί διοχετεύουν την επιθυμία για ελευθερία και μία καλή ζωή στα στενά και μίζερα όρια της ατομικής ταξικής ανόδου – είτε σαν πρότυπα προσανατολίζονται στην αύξηση της κατανάλωσης, είτε προσανατολίζονται στην αύξηση της παραγωγής.

7 Το πρόβλημα, όμως, με τα lifestyle και τις διάφορες ταυτότητες εκεί έξω και βαθιά μέσα μας δεν είναι τόσο ότι αποτελούν εμπορεύματα προς κατανάλωση, όσο ότι καταρρίπτονται ή απομυθοποιούνται εύκολα από την πραγματικότητα, και ότι καθώς πέφτουν, αφήνουν την ελπίδα γυμνή, δηλαδή χωρίς ψευδαισθήσεις, μετατρέποντας εύκολα τα άτομα από καταναλωτές σε παραγωγούς της φρίκης. Κάπως έτσι συνέβη και με τη χρυσή εποχή του ΠΑΣΟΚ, η οποία δεν κατέδειξε μόνο ποιά είναι τα όρια μίας σοσιαλίζουσας, φιλελεύθερης διαχείρισης του κράτους και της “οικονομίας”, όσο το πού μπορεί να στραφεί η εκτόνωση από το φρακάρισμα της σκάλας για τη κορυφή: στην εσωτερίκευση της αποτυχίας ως προσωπικό σφάλμα, που μπορεί να γίνει διαχειρίσιμο μόνο εξάγοντας το χρέος προς τους Άλλους. “Εγώ φταίω, εγώ φταίω, εγώ φταίω... εμείς φταίμε, εμείς, όλα εμείς... μα κάπως πρέπει να ζήσω” και αυτό πλέον θα το πληρώσουν όσα δεν έχουν δικαίωμα για τέτοιου τύπου εξαγωγές.

Το ζήτημα, λοιπόν, δεν είναι να βρούμε την ταυτότητα, πόσο μάλλον την πολιτική ταυτότητα με την οποία θα πουλάμε τηπραμάτεια μας και θα αγοράζουμε τιςπραμάτειες των άλλων. Το ζήτημα, εδώ που βρισκόμαστε, είναι να καταργήσουμε την πολιτική αγορά για να εξαπλώσουμε τον ανταγωνισμό της μοριακής προλεταριακής (αντι-)πολιτικής – το “αντί-”, με ή χωρίς παρενθέσεις είναι το ίδιο, γιατί, όποιο φοβάται να μπει σε αυτό το λεπτό εγχείρημα, είναι καταδικασμένο να υφίσταται τα αποτελέσματα της πολιτικής των άλλων πάνω του, και αυτό είναι εξίσου μία πολιτική στάση.

Στην εποχή της διακυβέρνησης μέσω της σύγχυσης

8 Η αριστερά, και κάθε πραγματιστής έμπορος, θα μας πει ότι καλύτερα στα ηγρε να trendάρει η αλληλεγγύη και ο εναλλακτισμός, παρά ο συντηρητισμός, η δεξιά και η “κακή” πλευρά του Κεφαλαίου. Δεν έχουμε πρόβλημα με τις ρεαλιστικές λύσεις, αλλά δεν μπορούμε να κάνουμε σαν μην υπάρχει πρόβλημα με τους έμπορες. Και το ζήτημα στο παραπάνω εύλογο επιχείρημα είναι ότι συνοδεύεται πάντα με το γεγονός ότι κάτι θέλουν να μας πουλήσουν. Παλιότερα το λέγανε ΠΑΣΟΚ, αυτοδιαχείριση, αξιοκρατία και αντίσταση στους Αμερικάνους, μετά το είπαν ΣΥΡΙΖΑ, δίκαιη οικονομία, αντίσταση στο Ξένο Κεφάλαιο, στο ενδιάμεσο το λέγανε κίνημα ενάντια στην Παγκοσμιοποίηση, τώρα το λένε ενωμένη αριστερή αντιπολίτευση στη ΝΔ και την άκρα δεξιά. Πάντα η ίδια λογική, με νέο μανδύα:

2 Προφανώς, και τα δύο υπάρχουν ως μαζικά φαινόμενα και στις δύο περιόδους, οι οποίες δύσκολα διακρίνονται η μία από την άλλη. Παρ’ όλ’ αυτά, τουλάχιστον από το 2015 και μετά, στα πανεπιστήμια επικρατεί όλο και πιο πολύ, μία νέα τάση, η οποία πολύ λίγο νοιάζεται για το πανεπιστήμιο ως προνομιακό χώρο οργάνωσης (όπως το 2006-2007), ή ως χώρο οχύρωσης (όπως το 2008 και το 2010 – 2012). Έτσι, πίσω από τις δύο αυτές μενστριμ εικόνες, φαίνεται να μπορούμε να αποκωδικοποιήσουμε το πού σχηματίζεται μία νέα πολιτισμική και πολιτική ηγεμονία μέσα στο πανεπιστήμιο, η οποία αδιαφορεί όλο και περισσότερο για τη τάξη της, για να κοιτάξει όλο και περισσότερο τη πάρτη της

ρεαλισμός είναι να παλεύεις για το λιγότερο κακό. Ειδικά στις μέρες μας, ακούμε διαρκώς ότι την ηγεμονία την έχει πάρει η άκρα δεξιά. Οι φασίστες από την άλλη λένε ότι στην εποχή μας την ηγεμονία την έχουν πάρει οι φεμινίστριες, τα φεμινιστά, τα άστεγα και τα ανάπηρα, οι ανθέλληνες, τα μεταναστά, οι κομμουνιστές, τα εργαζόμενα που τρέχουν εργατικούς αγώνες στους κοινωνικούς τους χώρους και τους χώρους εργασίας τους, τα αναρχικά-αντιεξουσιαστά. Μακάρι, θα λέγαμε εμείς, ωστόσο, είναι πραγματικά παράξενο για μας να ζούμε σε μία ιστορική στιγμή όπου κάποιοι αγχώνονται και απελπίζονται για το πώς τους καταστρέφουμε τις παραδοσιακές αξίες, τους θεσμούς και τον πολιτισμό τους, ακριβώς την στιγμή που εμάς το άγχος και η απελπισία μας θα τοποθετούνταν στο πώς ακόμη όλα αυτά δεν τα έχουμε καταστρέψει και συνεχίζουν να υπάρχουν³.

3 Παραφράζοντας από τους Αργοναύτες της Maggie Nelson.

9 Η εποχή της γενικευμένης κοινωνικής σύγχυσης είναι η εποχή των μόνιμων κρίσεων. Όχι, δεν είναι παράγωγο της φτώχειας η κρίση αξιών, όπως λέγανε πριν μία δεκαετία πριν μας ταραξουν στα μνημόνια. Η κοινωνική κρίση (μόνιμα στο ρεπερτόριο από τον εμφύλιο), η οικολογική κρίση (επίσης μόνιμη στο διεθνή κυβερνητικό λόγο από τη δεκαετία του '70), η οικονομική (2008), η μεταναστευτική (2015), η υγειονομική κρίση (2021) είναι οι εξηγητικοί μηχανισμοί μέσα από τους οποίους η συλλογική κατανόηση διαλύεται και λιώνει μέσα στη γενικευμένη ακατανοησία. Μέσα από τους εξειδικευμένους λόγους των κρίσεων ένα πρόβλημα αορατοποιείται και αντικαθίσταται με ένα άλλο που πλάθεται εκ νέου. Η έννοια της κρίσης, δηλαδή, δεν είναι φτιαγμένη για να δίνει εξηγήσεις, όσο για να στοχοποιεί· για να ρίχνει ειδησιογραφικό φως στα σημεία που “τώρα υπάρχει πρόβλημα”· για να μπορούν οι μπάτσοι να χτυπάνε ευκολότερα στο, προκαλούμενο από το φως, σκοτάδι.

10 Η κοινωνική σύγχυση, έτσι, είναι μεθοδικά κατασκευασμένη. Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση είναι αναδιάρθρωση των κοινωνικών σχέσεων, αλλαγή μοντέλου παραγωγής, άρα και αλλαγή τρόπων κατανόησης του εαυτού και συσχετισμού με τα άλλα. Και αυτές οι αλλαγές είχαν πάντα ως συμπλήρωμα την “φωτιά και το τσεκούρι”. Κυνήγι μαγισσών, δουλεμπόριο σε βιομηχανική κλίμακα, περιφράξεις και εκτοπισμός, αυτός ήταν ο θαυμαστός καινούριος κόσμος. Η διαφορά είναι ότι, από το '70, η φωτιά και το τσεκούρι δεν είναι απλώς το αναγκαίο συμπλήρωμα της διαδικασίας αλλαγής μοντέλου παραγωγής που ευφημιστικά ονομάζεται “ανάπτυξη”, είναι το ίδιο το επέκεινα. Η οργανωμένη κρατική βία από συμπλήρωμα έγινε αέναος σκοπός, γιατί μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά, μόνο όσο αναπαράγει εις το άπειρο τον εαυτό της. Φωτιά, τσεκούρι και χρέμα να ρέει, αυτό σημαίνει πολεμική οικονομία και είναι αυτό που στρέφει διαρκώς τη κοινωνία προς τον καπιταλιστικό πόλεμο.

11 Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση του '70 έχει τις ρίζες της στον Β ΠΠ. Αστικοποίηση, πληθωρισμός, βιομηχανική ανάπτυξη, ανάπτυξη τεχνολογιών. Τίποτα δεν έλειπε. Και όλα πέρασαν από πάνω μας. Εκείνη είναι η περίοδος που γεννιέται ο κλάδος της αντιεξέγερσης. Τίποτα το τόσο καινούριο. Η τεχνογνωσία είχε παραχθεί από την αποικιοκρατία αιώνες πριν. Αν και δεν είναι ψέμα ότι ο 20ος αιώνας ήταν ο πιο πλούσιος. Όσο τα αφεντικά συσσωρεύαν φράγκα, ο πλανήτης ολόκληρος συσσωρεύε - και ακόμη συσσωρεύει -

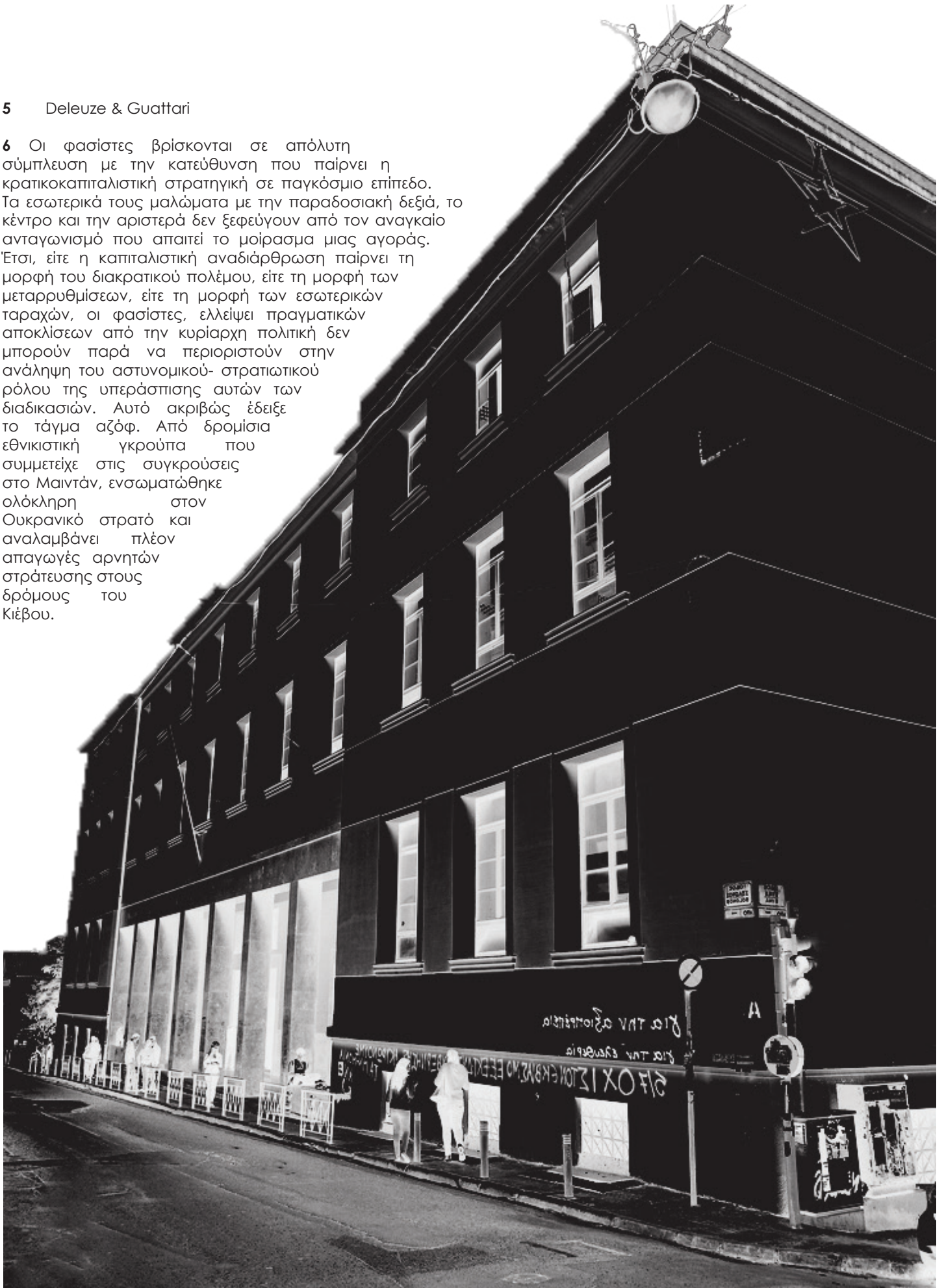
σφαγές, και οι σφαγές δίνουν δουλειά σε πολύ κόσμο. Ο κλάδος της αντιεξέγερσης, λοιπόν, συνδύασε τον πόλεμο με το τέλος του πολέμου, την καταστροφή με την άμεση οικοδόμηση, την ανάπτυξη με την κρίση και τη πτώχευση, την ειρήνη με τον πόλεμο. Και για να μπορείς να μοιράζεις σφαίρες και βόμβες και να το βαπτίζεις ειρηνευτική αποστολή, χρειάζεται ένας ολόκληρος μηχανισμός που να δουλεύει εντατικά, για να μπορεί να βασιλεύει η πιο γελοία αντιστροφή. Ένας μηχανισμός αδιάλειπτης παραγωγής και διάχυσης κυρίαρχου λόγου. Η αντιεξέγερση, λοιπόν, έδωσε τα εργαλεία ώστε η αυτοκρατορία να γίνεται ακόμα πιο επιθετική, ακόμα πιο φονική και αυτό να μπορεί να παρουσιάζεται ως ειρήνη. Και αυτή τη δυνατότητα στην αντιεξέγερση την έδωσαν τα ΜΜΕ. Το μεταπολεμικό καπιταλιστικό κράτος, πλέον, έχει ακόμα μεγαλύτερες δυνατότητες, γιατί μπορεί να παράγει αυτό που θέλει να καταστείλει μετατρέποντας την ίδια την διόγκωση των διπόλων “αστυνόμηση-εγκληματικότητα”, “κράτος-τρομοκρατία” σε σκηνικό – σε μέσο και σε φόντο μίας αποτελεσματικότερης διακυβέρνησης. Μία νέα κυβερνομηχανική γεννιέται και αλλάζει τη δομή της εξουσίας, η οποία δεν έχει τόσο ως βάση την απόλυτη χειραγώγηση (puppetry) όσο την πλοήγηση (navigation).

12 Έτσι, γυρνάμε στους φασίστες και σε αυτό το αχαλίνωτο χάωμα που διαπερνάει αυτό το επίσης χαοτικό σύνολο που ονομάστηκε “κοινωνία”⁴. Οι φασίστες, ή καλύτερα ας τους λέμε εθνικιστές, αν και το ίδιο είναι (στα υψηλότερα κλιμάκια και τα δύο τους αρέσουν εξίσου), μπαίνουν στο ίδιο παραλήρημα που διαχέεται με κάθε καπιταλιστική κρίση. Η αφήγησή τους είναι πάντα η ίδια: ανήκουν στην ανώτερη φυλή, την οποία όλοι έχουν βαλθεί να την καταπατάνε και η ιστορία κοινή: ο βασιλιάς έχει εκπέσει από το θρόνο και παρουσιάζεται ως θύμα, μόνο για να δικαιολογηθούν τα αίσχη που θα χρειαστούν, ώστε να ξανά κάτσει ο βασιλιάς στον θρόνο. Αυτή η ακραία ταλάντευση μεταξύ εξαιρετικής ισχύος και καταφανούς αδυναμίας, είναι το ίδιο του ναρκισσιστικού υποκειμένου. Βασιλιάς και περίγελος, αυτή είναι η Ελλάδα τους και είναι διατεθειμένοι να κάνουν τα πάντα για την ξανακάνουν βασιλιά – ακόμα και αν χρειαστεί, να μετατρέψουν τους εαυτούς τους στους μεγαλύτερους περιγέλους. Αυτός ο θίασος, όμως, έχει δείξει ότι μέσα από την γελοιότητα μπορεί να αναδύεται ο πιο σκληρός ρεαλισμός, που στην καπιταλιστική κοινωνία, κινητοποιείται από την έννοια του συμφέροντος. Ούτως ή άλλως, όπως λένε: “ο μύθος δεν είναι αυτάρκης αν δεν στηρίζει κάποια λειτουργία”⁵. Και το ποια μπορεί να είναι η προοπτική αυτής της λειτουργίας έχει εμφανιστεί από το τάγμα αζόφ και τις διάφορες εθνικιστικές γκρούπες που πήραν μέρος στον πόλεμο στην ουκρανία: η εθελοντική εργολαβία του πολεμικού σκέλους μίας καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης⁶. Προφανώς, στην κορυφή της πυραμίδας αυτού του εθνικιστικού συρφετού, κάποιοι τσεπώνουν τρελά φράγκα και συγκεντρώνουν δύναμη – η κοινωνία παραμένει ταξική - αλλά αυτό δεν αναιρεί ότι η πρώτη ύλη, ο πραγματικά ενεργός παράγοντας δρα σχεδόν εθελοντικά. Οι μάζες, ό,τι και να λένε, ούτε ξεγελιούνται ούτε παραμυθιάζονται και το ερώτημα σε κάθε εθνικιστικό – καπιταλιστικό πόλεμο είναι όχι τόσο το γιατί, αλλά το πώς οι άνθρωποι πείθουν τους εαυτούς τους να παλεύουν για την σκλαβιά τους σαν να επρόκειτο για τη σωτηρία τους.

4 Με την διάλυση των κοινοτήτων έρχεται η κοινωνία, η ιδέα ενός μεγαλύτερου κοινωνικού συνόλου με μία υποτιθέμενη συνοχή. Η “κοινωνία” είναι το αντικείμενο της διακυβέρνησης· το σύνολο των υποκειμένων που ως κοινό παρανομαστή δεν έχουν κάτι άλλο πέρα από το γεγονός ότι κυβερνώνται. Το να δεχτούμε με ουδερότητα και φυσικότητα την “κοινωνία” θα ήταν αποδοχή μιας ανύπαρκτης ομοιογένειας και φυσικοποίησης της διακυβέρνησης, εξού και τα εισαγωγικά. Η ιδέα της “κοινωνίας” πλέον επιστρέφει μόνο ως ρητορικό εργαλείο για την νομιμοποίηση του ενός ή του άλλου πράγματος. Η πίστη σε αυτήν, ακόμα και η ιδέα της, κατακαράκωθηκε κάπου στις δεκαετίες 1970-1980, όταν με την μετάβαση στην εποχή των μόνιμων κρίσεων οι πάντες μετατράπηκαν σε “επιχειρηματίες των εαυτών τους”. Ειδικά στην εποχή της κυρίως των μητροπολιτικών υποδομών και της παγκόσμιας δικτύωσης, η κοινωνική συνοχή μπορεί να εμφανίζεται παντού και άλλο τόσο εύκολα να χάνεται.

5 Deleuze & Guattari

6 Οι φασίστες βρίσκονται σε απόλυτη σύμπλευση με την κατεύθυνση που παίρνει η κρατικοκαπιταλιστική στρατηγική σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα εσωτερικά τους μαλώματα με την παραδοσιακή δεξιά, το κέντρο και την αριστερά δεν ξεφεύγουν από τον αναγκαίο ανταγωνισμό που απαιτεί το μοίρασμα μιας αγοράς. Έτσι, είτε η καπιταλιστική αναδιάρθρωση παίρνει τη μορφή του διακρατικού πολέμου, είτε τη μορφή των μεταρρυθμίσεων, είτε τη μορφή των εσωτερικών ταραχών, οι φασίστες, ελλείψει πραγματικών αποκλίσεων από την κυρίαρχη πολιτική δεν μπορούν παρά να περιοριστούν στην ανάληψη του αστυνομικού- στρατιωτικού ρόλου της υπεράσπισης αυτών των διαδικασιών. Αυτό ακριβώς έδειξε το τάγμα αζόφ. Από δρομίσια εθνικιστική γκρούπα που συμμετείχε στις συγκρούσεις στο Μαιντάν, ενσωματώθηκε ολόκληρη στον Ουκρανικό στρατό και αναλαμβάνει πλέον απαγωγές αρνητών στράτευσης στους δρόμους του Κιέβου.

Ιντερβιούδιο 1ο

Επιθυμία – Συμφέρον, το γιατί και το πώς του μεγάλου ερωτήματος

Κάποια λένε ότι στην αρχή της πραγματικότητας βρίσκεται η επιθυμία – κάποια άλλα λένε ότι βρίσκεται το συμφέρον. Ας συμφωνήσουμε ότι το δίπολο επιθυμία – συμφέρον δεν αποτελεί παρά έναν από τους άπειρους δυΐσμούς, που λειτουργούν ως καύσιμο της κυριαρχίας, όπως αυτή διαμορφώνεται σήμερα: Καλό–Κακό, Ψυχή–Σώμα, Φύση–Άνθρωπος, Κοινωνία–Άτομο, Άντρας–Γυναίκα, Επιθυμία–Συμφέρον. Δυΐσμοί που το πρόβλημα δεν έγκειται στο ότι περιγράφουν κάτι ελαφρώς διαφορετικό εμπλουτίζοντας το πεδίο της αντίληψης, αλλά στο ότι εγκλωβίζουν την αντίληψη, αφού παρουσιάζονται ως δομικά αντίθετοι και αλληλοσποκλειόμενοι πόλοι – το ένα δεν μπορεί ποτέ να υπάρχει μέσα στο άλλο. Έτσι, ακόμα και αν συμφωνήσουμε ότι πίσω από κάθε διακρατικό πόλεμο κρύβεται ο καπιταλισμός, ο ιμπεριαλισμός, το συμφέρον του ισχυρού, αυτό δεν εξηγεί γιατί πίσω από κάθε όπλο βρίσκονται γιαννάκηδες και η επιθυμία τους να το κρατάνε. Και από την άλλη, ακόμα και αν συμφωνήσουμε με τους ακατανόητους γάλλους, ότι ο Χίτλερ προκαλούσε κυριολεκτικά στους φασίστες στύση, αυτό δεν απαντάει στο τί έδωσε τη δυνατότητα στο Χίτλερ να αιματοκυλήσει ολόκληρο το πλανήτη. Εκεί, μάλλον, βρίσκεται το καπιταλιστικό συμφέρον, αξεδιάλυτο από την επιθυμία και τους μηχανισμούς της κυριαρχίας στο να την (ανα)παράγει και να την ανανεώνει. Η επιθυμία και το συμφέρον, έτσι, στο κόσμο του Κεφαλαίου, είναι οι αναφλέξεις που προκαλούν τη κίνηση στο πιστόνι⁷ του ταξικού ανταγωνισμού, για να μεταδοθεί από εκεί η κίνηση σε όλα τα εξαρτήματα της αστικής κοινωνίας. Με την έννοια του ταξικού ανταγωνισμού δεν εννοούμε την κλασική αντίθεση μεταξύ Αφεντικά - Εργάτες. Αυτά δεν αναφέρονται σε τίποτα από μόνα τους, αφού όλος ο κόσμος των αφεντικών έχει σφυρηλατηθεί μέσα στην καρδιά του προλεταριάτου και μέσα στην καρδιά του προλεταριάτου θα ήταν ψέμα να μην παραδεχτούμε ότι χτυπάει όλη η μεθοδολογία του Καπιταλισμού.

Ο κόσμος βρίσκεται στα χέρια μας, λοιπόν, την ώρα που ο κόσμος είναι σήμερα δομημένος για να μας κρατά τα χέρια δεμένα και σε μόνιμη απασχόληση. Με αυτό δεν θέλουμε να σπρώξουμε σε κοινοτυπίες του τύπου *carpe diem* - à la επαναστατικά. Εκεί που θέλουμε να επιστήσουμε τη προσοχή είναι ότι οι έννοιες της επιθυμίας και του συμφέροντος δεν αντιστοιχούν στην κανονιστική αντίθεση Καλό–Κακό, Εργάτες–Αφεντικά, Κεφάλαιο–Εργασία· ότι οι έννοιες του συμφέροντος και της επιθυμίας όχι μόνο δεν είναι αντιδιαμετρικές μεταξύ τους, αλλά αποκτούν και οι δύο την διττή τους υπόσταση και την αμφίσημη λειτουργία τους, μέσα από την αντιφατική τοποθέτηση του προλεταριάτου στο κόσμο του κεφαλαίου: Το προλεταριάτο αποτελεί τάξη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, αναγκαίο εξάρτημά του, είναι το ίδιο Κεφάλαιο, αλλά είναι και η τάξη που έχει όλους τους λόγους του κόσμου να καταργήσει το Κεφάλαιο μαζί με τον ίδιο της τον εαυτό ως υποκείμενο και αντικείμενο εκμετάλλευσης. Τα συμφέροντα της εργατικής τάξης, δηλαδή, όπως τα βιώνει σήμερα, μπορεί κάλλιστα να συνοψίζονται στην στοιχισή με το α ή το β αφεντικό που θα της παρέχει καλύτερους όρους αναπαραγωγής ή μπορεί να συνοψίζονται την ίδια στιγμή στην συνολική καταστροφή του κεφαλαίου. Η έννοια του (ταξικού) συμφέροντος, όπως και της (επαναστατικής)

1

2

επιθυμίας, έτσι, δεν έχουν ένα κοινό, υπερ-ιστορικό χαρακτήρα, αλλά νοηματοδοτούνται από την ίδια την διάρθρωση της ταξικής σχέσης και των υφιστάμενων επιθυμητικών ροών σε κάθε περίοδο. Οι επενδύσεις της επιθυμίας μπορούν να παραλληλιστούν ή να έρχονται σε άμεση σύγκρουση με τα συμφέροντα του επιθυμούντος υποκειμένου. Αντίστοιχα, η επαναστατική επιθυμία μπορεί εύκολα να αποδομήσει το υπάρχον κοινωνικό πεδίο, όσο και να αφομοιωθεί από αυτό· μπορεί να κατασταλεί από το μηχανισμό ή να ταυτιστεί με τη καταστολή της.

3

Είναι ξεκάθαρο σε όλα ότι παντού τριγύρω υπάρχει αλλοτρίωση, ειδικά αλλοτρίωση της επιθυμίας, αλλά δεν υπάρχει κοινή συμφωνία στο πού βρίσκεται αυτή τελικά. Ο καθείς με τα επιθυμητικά μηχανάκια του. Έτσι, δεν έχει νόημα να μπορούμε σε τέτοιου είδους ουσιοκρατίες και να ορίσουμε “ποιά είναι η πραγματική επιθυμία” (ή το πραγματικό ταξικό συμφέρον), όσο το να επισημάνουμε ότι ο ταξικός - κοινωνικός ανταγωνισμός διαδραματίζεται και σε αυτό το επίπεδο. “Η επιθυμία στέκει πάντα κοντά στις συνθήκες της αντικειμενικής ύπαρξης, ζευγαρώνει με αυτές και τις ακολουθεί, δεν επιβιώνει μετά από αυτές, μετατοπίζεται μαζί τους, για αυτό γίνεται τόσο εύκολα επιθυμία θανάτου”⁸. Να το πώς, να και το γιατί.

4

Έτσι, παίρνουμε ως αφετηρία ότι η αντίθεση μπορεί να περιγραφεί θεωρητικά ως αντίθεση μεταξύ δύο τάξεων (class), αλλά στη πράξη εμφανίζεται αλλού: “ως αντίθεση μεταξύ της τάξης (order) και του εκτός-τάξεως. Μεταξύ των υπηρετών της μηχανής κι εκείνων που τη σαμποτάρουν ή σαμποτάρουν τα γρανάζια της”. Θα ήταν, όμως, ατόπημα να εγκλωβιστούμε σε μία επαναδιατύπωση του “εμείς ή αυτοί”, και μάλιστα τόσο αφηρημένη. Είναι η τάξη, το φύλο, το είδος, ο ικανοτισμός, το έθνος και η φυλή αυτά που αποτελούν τις πυξίδες κατανόησης του τί διαμορφώνει το εντός και το εκτός τάξεως, του τί διαμορφώνει ανταγωνιστικά μεταξύ τους υποκείμενα και, τελικώς, πώς μπορούμε να οξύνουμε τα εργαλεία μας, για να βγούμε οριστικά από αυτό το φαύλο κύκλο ανακύκλωσης της ήττας. Μέσα από την αντίληψη ότι εκεί που αποσκοπούμε είναι ένα εκτός τάξεως, έχοντας πάντα στα υπόψιν τί είναι αυτό που μπορεί να το διαμορφώνει, μπορούμε να συναρμολογήσουμε την επαναστατική επιθυμία, που θα ενώνεται και θα διαλύεται μέχρι να φτάσει στην άγνωστη γη. Και αυτή η επιθυμία δεν είναι ανάγκη να ξεκινήσει ούτε να στοχεύσει κατευθείαν στο κεντρικό ή στο αγελαίο – μάλιστα αυτό είναι πλέον ένα επαναλαμβανόμενο λάθος. Αντίθετα, αυτό που χρειαζόμαστε σήμερα είναι να εφεύρουμε τη γραμμή φυγής, τόσο από αυτό που γιγαντώνεται μπροστά μας, όσο και από αυτό που μέχρι τώρα μας συγκροτούσε. Μία νέα “γραμμή φυγής που καταργεί όλα τα εδάφη, χάριν αυτού που δημιουργεί”⁹.

⁷ Πιστόνι είναι ένα εξάρτημα το οποίο υπάρχει μέσα στον κύλινδρο ενός κινητήρα. Μέσα σε αυτόν, γίνονται μικρές εκρήξεις που ωθούν το πιστόνι από το ένα άκρο στο άλλο, και έτσι μεταδίδεται η κίνηση από τον κινητήρα σε ολόκληρη τη μηχανή.

⁸ Deleuze & Guattari

⁹ Deleuze & Guattari

Ανάμεσα στη φυγή και τη σύγκρουση, στον απόηχο της αντικουλτούρας

13 Αν κάποτε οι στρατηγικές αντίστασης μπορούσαν να συνοψιστούν στο flight or fight, (στην φυγή ή στην μάχη), σήμερα αυτές οι δύο τείνουν να συγκλίνουν και να γίνουν ένα. Από την γέννηση της ταξικής κοινωνίας μέχρι και πρόσφατα, όσα ήθελαν να αποφύγουν την εξουσία, μπορούσαν να επιδιώξουν να φύγουν μακριά από αυτή. Προς το βουνό, προς την θάλασσα, προς την έρημο, προς κάπου αλλού, που να μην τα φτάνει η εξουσία και τα δίκτυά της. Γνωρίζουμε, μάλιστα, ότι η σημερινή κατάσταση, το άπλωμα της αυτοκρατορίας, η κυριαρχία του αστικού κράτους, είναι η οριοθέτηση, ο πλήρης έλεγχος των γραμμών φυγής και ο καταμερισμός της ευθύνης του ελέγχου σε αυστηρά καθορισμένες επικράτειες. “Εσύ τους δικούς σου, εγώ τους δικούς μου”. Βέβαια, όσο τα κράτη κάνουνε ότι μαλώνουν μεταξύ τους, και με πρόφαση τα δικά τους μαλώματα, αυτό που τελικά επιβαλλόταν ήταν ο έλεγχος της μετακίνησης. Για λόγους “εσωτερικής” ασφάλειας, για λόγους υγείας (οι πρώτες για τις οποίες εφαρμόστηκε ο έλεγχος των “εσωτερικών” μετακινήσεων στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος ήταν οι σεξεργάτριες¹⁰), για λόγους ηθικής και πολιτικής οικονομίας. Λόγοι που μπόρεσαν να συμπυκνωθούν σε μία και μοναδική στρατηγική, το λοιμοκαθαρητήριο – στα όρια της επικράτειας, στα όρια της υγείας και της ασθένειας, φρουρούσε, πειθαρχούσε, πιστοποιούσε. Για 200 χρόνια σφυρηλατούνταν ένας αδυσώπητος και θανατηφόρος μηχανισμός, ο οποίος στο τέλος του εμφυλίου σήμανε το φινάλε της φυγής: η μεταφορά προς το βουνό καθίστατο αδύνατη, και υπάρχει μια βαριά παρακαταθήκη να το υπενθυμίζει.

14 Στην εποχή που η φυγή ως απομάκρυνση από το κέντρο είχε ήδη γίνει αδύνατη, αυτή επέστρεψε ως φυγή-και-σύγκρουση μαζί, μέσα ή δίπλα στο κέντρο, με την αντικουλτούρα¹¹. Η αντικουλτούρα επανεδαφικοποιούσε τα άτομα (στο ροκ, στη πανκ κλπ) την στιγμή που αυτά είχαν απεδαφικοποιηθεί πλήρως από το τελευταίο οχυρό του προλεταριάτου, τη γειτονιά. Είναι σαφές, όμως, ότι η συγκεκριμένη γραμμή φυγής διατρεχόταν από τις αντικειμενικές γραμμές της κοινωνίας, αφού αυτό που έδωσε αυτήν την μοναδική δυναμική στην αντικουλτούρα είναι ότι αυτή συγκροτούνταν πρωτίστως πάνω στην βάση της διαφοράς που παράγεται ως μαζικό φαινόμενο – στην εσωτερίκευση της αποσύνδεσης από το κόσμο, στην ιδέα της εξέγερσης μέσω ενός περικλειστού ολόδικου σου κόσμου. Η αντικουλτούρα όμως πέθανε, η μεγάλη ελπίδα, η τελευταία μεγαλεπίβολη στρατηγική μας – να ζήσουμε να τη θυμόμαστε¹². Δεν έχουμε πουθενά να πάμε πλέον, πέρα από το ίδιο το κέντρο, έτσι όπως αυτό εξαπλώνεται παντού από την καπιταλιστική μητρόπολη¹³. Και αυτό το έδειξε η αντικουλτούρα μέσα από την ύπαρξη και την αποσύνθεσή της, αφού αν μέχρι πρότινος το παιχνίδι ήταν να φτιάξεις το νέο, το καινοτόμο, το underground (που τελικά κατέληξε να δημιουργήσει νέες σκηνές, που μέχρι τη τελευταία εμπορευματοποιήθηκαν και αποικήθηκαν από το κέντρο), τώρα το παιχνίδι είναι να πάρεις το αγελαίο και να το μεταστρέψεις, να κρατήσεις αυτά που πρέπει και να πετάξεις τα περιττά. Και το να διαφέρεις είναι περιττό μπροστά στη δυνατότητα του να μπορείς να επανασυνδεθείς με τον κόσμο, όχι γιατί εκεί είναι καλύτερα, αλλά γιατί εκεί μπορείς να αντιπαραβάλεις την εξέγερση και την επανάσταση στην αθλιότητα που βασιλεύει σε αυτόν.

10 Μαρία Κορασίδου, *Όταν η αρρώστια απειλεί*

11 Κάτι που καταδεικνύεται με τη μεγαλύτερη σαφήνεια από την σημειολογική και υλική εισβολή στα σπίτια της αστικής κουλτούρας που σήμαναν οι καταλήψεις νεοκλασικών που ξεπήδησαν τη δεκαετία του '80.

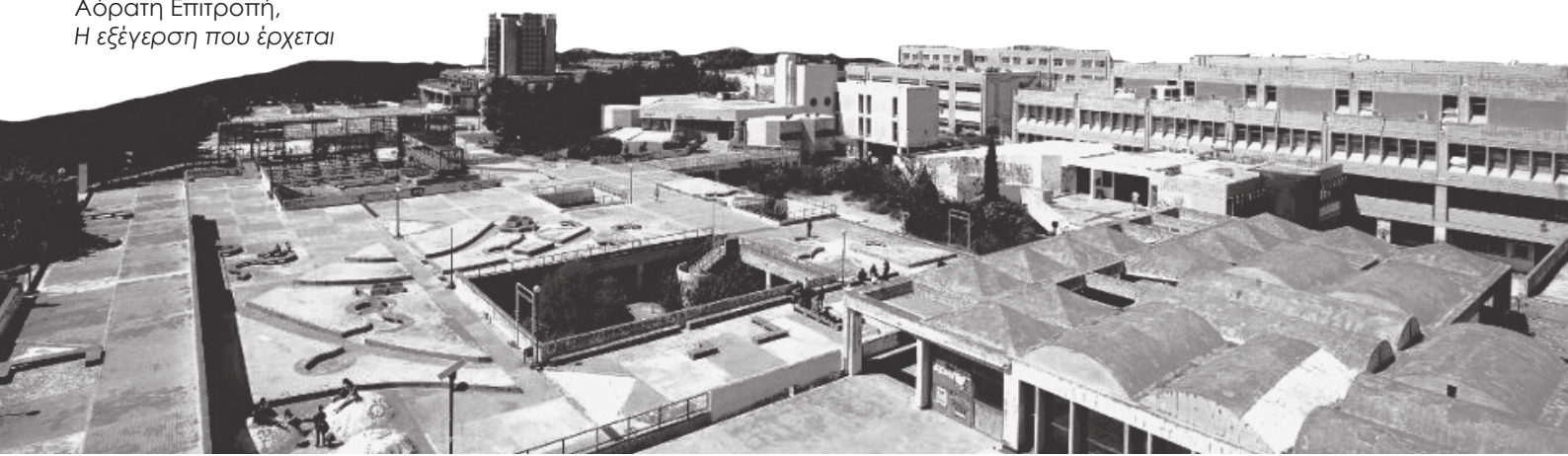
13 Πώς θα γινόταν να μη μας μιλούν για την “πόλη” και την “ύπαιθρο”, κι ακόμα λιγότερο για την πανάρχαια αντίθεσή τους. Αυτό το οποίο εκτείνεται γύρω μας δεν μοιάζει σε αυτά ούτε από κοντά ούτε από μακριά: είναι ένα και μοναδικό αστικό άπλωμα, δίχως μορφή και δίχως τάξη, μια ακατοίκητη ζώνη, αόριστη και απεριόριστη, ένα παγκόσμιο συνεχές μουσειακών υπερκέντρων και φυσικών πάρκων, μεγάλων συγκροτημάτων και τεράστιων αγροτικών εκμεταλλεύσεων, βιομηχανικών ζωνών και συνοικισμών, αγροτοσπιτων και αλυσίδων μπαρ: η μητρόπολη. Υπήρξε η αρχαία πόλη, η μεσαιωνική πόλη ή η μοντέρνα πόλη· δεν υπάρχει η μητροπολιτική πόλη. Η μητρόπολη επιδιώκει τη σύνθεση όλης της επικράτειας. Όλα εκεί συγκατοικούν, όχι τόσο γεωγραφικά αλλά μέσω του πλέγματος των δικτύων της. Αόρατη Επιτροπή, Η εξέγερση που έρχεται

12 Στη συζήτηση γύρω από την αντικουλτούρα, θεωρούμε ότι υπάρχει μία θολούρα, γιατί μέσα στον όρο μπορούν να συμπεκνώνονται διάφορα περιεχόμενα, ή κοινωνικές διαδικασίες, που μπορεί να μην ταυτίζονται πλήρως μεταξύ τους. Μέσα από την έννοια της αντικουλτούρας, κάποιος μπορεί να περιγράψει ένα κοινωνικό φαινόμενο, ένα κίνημα, μία πρακτική, ή ένα “χώρο” που συγκροτείται μέσα από δίκτυα κινηματικών υποδομών. Ιδιαίτερα στους ανταγωνιστικούς κύκλους, η βαρύτητα πέφτει στις 2 τελευταίες ερμηνείες, συνδυασμένα. Δηλαδή, αντικουλτούρα είναι η πρακτική που συνδέεται με τον χώρο του αντιεμπορευματικού D.I.Y και αντίστροφα, αντικουλτούρα είναι ο χώρος που συγκροτείται κατά βάση πάνω στην οικειοποίηση μίας πρακτικής.

Ωστόσο, εμείς προσεγγίζουμε την αντικουλτούρα, (και) ως κοινωνικό φαινόμενο, (και) ως μία ιστορικά προσδιορισμένη κοινωνική και πολιτική αντίδραση που είχε στο επίκεντρο αυτό που ερμηνεύτηκε ως πολιτισμικός πόλεμος. Από τη δεκαετία του '50 και με αποκορύφωμα τον Μάη του '68, διαφορετικά κινήματα συσπειρώνονταν γύρω από στάσεις αντι-κονφορμισμού και αντιπαράθεσης στις παραδοσιακές αξίες μέσω της παραγωγής κουλτούρας - στις καθημερινές σχέσεις, στον τρόπο ζωής, στην τέχνη. Αυτά τα κινήματα δημιούργησαν ένα εκρηκτικό περιβάλλον σε όλο το κόσμο, πυροδοτώντας κύματα εξεγέρσεων και ανοίγοντας νέα πεδία παρέμβασης, νέα σημεία πολιτικοποίησης. Το κράτος και το κεφάλαιο, παρ' όλ' αυτά, αποδείχτηκαν πολύ πιο ρευστά συστήματα από ότι περιμέναμε. Η πολιτισμική επανάσταση από άτυπη ή και θεωρητικοποιημένη επαναστατική στρατηγική αποτέλεσε βασική μηχανή ανανέωσης του κεφαλαίου, αφού μεγάλο κομμάτι του κινήματος μπόρεσε να ικανοποιήσει κουτσουρεμένα ό,τι ακριβώς διακήρυττε μέχρι πρότινος, μέσα από τους πολιτικούς θεσμούς και τα καπιταλιστικά δίκτυα που βρήκαν μία καινούρια και τεράστια δεξαμενή πελατών και στελεχών.

Πλέον βλέπουμε τον χώρο του πολιτικού D.I.Y να οικειοποιείται τον όρο ως σημειολογικό εργαλείο (ως μέσο) που φέρει μία συνεκτική κριτική προς την συνεχή εμπορευματοποίηση της πολιτικής και κοινωνικής έκφρασης. Βλέπουμε, ωστόσο, ότι αυτό προωθείται μέσα από μία λογική καθαρότητας μίας κλειστής ταυτότητας. Μία λογική, η οποία συνδέεται με την εγρήγορη - δημιουργικότητα της παραγωγής νέων θέσεων άμυνας - επίθεσης, αλλά και με το διαρκές άγχος ενός ψυχοφθόρου gatekeeping. Αυτή η στάση ωστόσο απορρέει από μία αντίληψη που υποτίθεται ότι ο Μάης και κάθε πολιτικοποιημένο στο D.I.Y, βγάζει σπυράκια: στην αντίληψη του επαναστατικού υποκειμένου (και ως έχει απολέσει την επανάσταση) που συνοδεύεται πάντα με το άγχος της διατήρησης μίας εξεγερσιακής-επαναστατικής κληρονομιάς. Και αυτή η αντίληψη βάζει πάντα ως ιστορική αφετηρία ένα μεγάλο Εγώ και τα παιχνίδια του. Φαίνεται, ωστόσο, ότι στην αντίληψη που νοσηματοδοτεί την αντικουλτούρα απλώς ως δικτύωση κινηματικών υποδομών, και τοποθετεί την ιστορική της αφετηρία στο '70-80 παίζουμε πολλά κόψε - ράψε. Από την πλευρά μας προσεγγίζουμε την αντικουλτούρα (α) ως κοινωνικό φαινόμενο που δημιουργείται από τις κρατικές πολιτικές ενάντια σε αυτό που στοχοποίησαν ως νεολαία και την συστηματοποίησή τους σε βασικό εργαλείο διακυβέρνησης μετά τον Β'ΠΠ, (β) ως κίνημα που έμεινε στην ιστορία ως Παγκόσμιος Μάης, και φυσικά (γ) ως χώρος που συνδέεται με μία πρακτική. Και δομούμε αυτήν την αντίληψη με βασική πολιτική ανησυχία ότι στην αντικουλτούρα αλλά και παντού, οφείλουμε να κρατήσουμε την εγρήγορη και να πετάξουμε το gatekeeping.

Έτσι, λοιπόν, λέμε πως η αντικουλτούρα πέθανε ως επαναστατική στρατηγική, χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε την σημασία της αντιεξουσιαστικής πολιτισμικής παραγωγής γενικώς. Για να το εξηγήσουμε καλύτερα, θα μπορούσαμε να αντιπαραβάλλουμε την αντικουλτούρα με τον εργατισμό (την ιδεολογία που τοποθετούσε στη κορυφή της κοινωνικής και πολιτικής αντίστασης τον βιομηχανικό εργάτη). Ο εργατισμός όπως και η αντικουλτούρα, ήταν προϊόντα μίας συγκεκριμένης διάταξης μάχης του ταξικού πολέμου. Όπως πέθανε ο εργατισμός, αλλά έχει σημασία ακόμα να συνεχίζουμε να οργανωνόμαστε στους χώρους εργασίας μας, έτσι πέθανε και η αντικουλτούρα, αλλά έχει ακόμα νόημα να δημιουργούμε αυτόνομους χώρους αντιεξουσιαστικής πολιτισμικής παραγωγής.

15 Οι γραμμές φυγής μας δεν έχουν ανάγκη από άλλες υπεκφυγές. Το μόνο που χρειάζεται είναι να πορευτούν προς το κέντρο· και αυτό το μεγάλο αλλά μοριακό εγχείρημα έχει ήδη ξεκινήσει εδώ και καιρό. Και εδώ το κέντρο μπορεί να μπερδευτεί με το κεντρικό, ή το κεντροπολιτικό μόνο από όσα παραμένουν αγκιστρωμένα στην ιδέα της κοινωνικής/πολιτικής πρωτοπορίας – μία έννοια που δεν είναι παρά η βάση της θεαματικής πολιτικής. Όμως το κοινοβούλιο, ως το σημαίον της πολιτικής, δεν είναι παρά το άδειο κέλυφος, που επιδιώκει να συγκεντρώνει τα βλέμματα των “αγανακτισμένων”, μόνο ώστε όταν το σπάσουν, να διαπιστώσουν ότι είναι κενό και ότι η εξουσία βρίσκεται τελικά αλλού.

Σε θέση μάχης

16 Η έννοια του εργατικού συμφέροντος ήρθε κάπου τον 19ο αιώνα να προασπίσει τις εργατικές ανάγκες, όταν η επανάσταση τοποθετούνταν στην προοπτική της εργατικής εξουσίας, χρησιμοποιώντας την γλώσσα των αστών. Η έννοια της επαναστατικής επιθυμίας ήρθε στα μέσα του 20ου αιώνα να αποκαταστήσει την επιθυμία, έτσι όπως αυτή νομιμοποιούνταν να συνθλίβεται από την καπιταλιστική και πατριαρχική κανονικότητα και τη κομματική γραφειοκρατία, αρνούμενη την γλώσσα του τεχνοεπιστημονισμού. Με τον ίδιο τρόπο, μπορούμε να δούμε και την αποκατάσταση της άμεσης δράσης σε αντίθεση με τον ακρωτηριασμό που υφίσταται από την “ελευθερία του λόγου”, θεωρούμενη οριακά ως κατάργηση της ίδιας της γλώσσας. Και στα τρία πλέον, αν κάπου βρήκαμε την χρησιμότητα και τη λειτουργία τους, τώρα δυσκολευόμαστε να δούμε πώς λειτουργούν βοηθητικά. Το πρώτο νιώθουμε να μας εγκλωβίζει, στην καλύτερη, στην προοπτική μίας εναλλακτικής καπιταλιστικής διαχείρισης, το δεύτερο νιώθουμε ότι έχει ήδη μετατραπεί από πεδίο συλλογικών ανατρεπτικών πειραματισμών σε αγορά ατομικής κατανάλωσης, ενώ το τρίτο νιώθουμε ότι μας εγκλωβίζει στο αιώνιο τώρα του “δράσε ή σκάσε”, λες και η αρχή της δράσης των αφεντικών δεν είναι να μιλάνε για εμάς ακατάπαυστα. Σκοπός μας, λοιπόν, δεν είναι να αποκαταστήσουμε τον λόγο έναντι της πράξης, κρατώντας τα διαχωρισμένα, αλλά να αποκαταστήσουμε την συλλογική επεξεργασία αυτών που μας συγκροτούν και περιβάλλουν ως αναπόσπαστο κομμάτι της ανατρεπτικής μας δράσης.

17 Αυτή την ανατρεπτική δράση έχουν βαλθεί τελευταία να την εγκληματοποιήσουν, να την παράγουν ως μειοψηφική, επικίνδυνη, άρρωστη, εξω-και-αντι-κοινωνική. Δεν μας ενοχλεί καμία από τις κατηγορίες, αλλά δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε τις επιπτώσεις τους πάνω μας. Το κράτος μας δείχνει με το δάχτυλο και φωνάζει: “Να! Δείτε τι τους έκανα. Το έκανα για όλους εσάς! Για το καλό σας, για τα συμφέροντά σας, για να μας πάω μπροστά, για να ικανοποιήσω τις βαθύτερες επιθυμίες σας!” Την ίδια στιγμή, το κράτος, με το άλλο χέρι, δείχνει όλα τα υπόλοιπα που κοιτάνε από την κλειδαρότρυπα και διαισθάνονται ότι ο νόμος έχει συμφέρον να ατιμάζει και να παραμορφώνει εκείνο που υποθέτει ένοχο, εκείνο που θέλει ένοχο, αλλά την στιγμή της κρίσης δεν μπορούν παρά να καταφάσκουν: “όχι, εμείς σίγουρα, ακόμα και αν τους μοιάζουμε,

δεν είμαστε σαν αυτά, σίγουρα όχι σαν αυτά". Υπάρχουν, βέβαια, και τα άλλα που θα πουν: "ναι, ακριβώς σαν αυτά θέλουμε να γίνουμε". Το κράτος, με αυτή τη κίνηση, δημιουργεί όχι μόνο τους υποστηρικτές του μύθου αλλά και τους νέους εχθρούς που θα ταυτιστούν με το μυθικό αντικείμενο σαν να ήταν αυτό ακριβώς που θα μπορούσε να σκοτώσει τον δημιουργό του. "Το ζήτημα σήμερα δεν είναι η επανεγγραφή μας στο κλασικό δίπολο καταστολή-αντίσταση, μια συστολή του ανταγωνιστικού πεδίου στο σχήμα κρατικοί υπάλληλοι-συνειδητοποιημένοι επαναστάτες. Των αποκρυσταλλωμένων, δηλαδή, μορφών αντίθεσης που ακριβώς λόγω του ότι συνιστούν αντίστροφους πόλους ορίζουν ένα ενιαίο διαλεκτικό κύκλωμα, μια έλλογη και για αυτό κανονικοποιήσιμη σύγκρουση"¹⁴. Το ζήτημα είναι η πλήρης κατάργηση του μύθου και του κοινού του, το ξεδιάλυμα της θολούρας και των κατασταλτικών διαμεσολαβήσεων που τροφοδοτεί. Το ζήτημα είναι να σπάσουμε το κρατικό μονόλογο, και αυτό δεν μπορεί από τη μεριά του να μην συμπεριλαμβάνει το πλησίασμα αυτών που μέχρι τώρα κατηγορούνταν ως εχθρικά, και ως ξένα.

14 *Flesh Machine, Ego te provoco, φ.δ., Violence*

18 Την τωρινή στιγμή οι αντιτιθέμενοι όροι έχουν ήδη οριστεί κάποιες θεατρικές πράξεις πίσω. Η κατάργηση του διαχωρισμού των μερών που κατασκευάζονται ως εχθρικά και ως ξένα είναι από μόνη της διακύβευμα – ένα αποδομιστικό πλησίασμα που αξίζει τόσο ως μεθοδολογία όσο και ως στρατηγική. Ειδικά σήμερα, όπου βασικός άξονας της στρατηγικής του αντιπάλου είναι να κατασκευάζει αυτό που θέλει να χτυπήσει ως μειοψηφία, ως ασθένεια, ως βρωμιά, ως έναν παράταιρο θόρυβο που δεν αρκεί παρά να σφυρίξεις και θα έρθουν οι κατάλληλοι άνθρωποι για να τον σβήσουν. Όλα πλέον γίνονται για την υπεράσπιση της πλειονότητας η οποία, όπως λένε, είναι ικανοποιημένη, και για αυτό μπορεί κανείς να την δει να νανουρίζεται ή να εκστασιάζεται με το κρατικο-καπιταλιστικό-μιντιακό κονσέρτο. Δεν μας νοιάζει να υποστηρίξουμε το αντίθετο, αφού αυτή η εικόνα αποτελεί συστατικό στοιχείο του μύθου και δεν σπάνε με ένα κείμενο οι ψευδαισθήσεις. Αυτό που υποστηρίζουμε είναι ότι η κατάσταση που έχει επιμελώς αναδειχθεί από το τεχνοκρατικό υποστήριγμα της αυτοκρατορίας χτίζεται στην άμμο, γιατί στηρίζεται υπερβολικά πολύ στην απουσία.

19 Το διακύβευμα, λοιπόν, δεν είναι να αντιπαρατεθούμε, πόσο μάλλον ανοιχτά, σε όσους επιλέγουν να παραμυθιάζουν και να παραμυθιάζονται, όσο το να πορευτούμε σε άγνωστο έδαφος. Να ανακινήσουμε την επαναστατική επιθυμία – τόσο τη δική μας, όσο και αυτών που δεν είναι ακόμα εδώ.

Ποιά είμαστε

Συχνά η απάντηση στο ποιά είμαστε δίνεται μέσα από δύο βασικές επιλογές: Η μία είναι να κάτσουμε, να συζητήσουμε μεταξύ μας και, σιγά σιγά, να αναπτύξουμε τις κοινές θέσεις που θα βάλουμε τελικώς στο “αυτοπαρουσιαστικό μας” – πράγμα που σημαίνει να μπορούμε σε μία διαδικασία όχι αποτύπωσης, αλλά αναδιαμόρφωσης του ποιά είμαστε. Η άλλη είναι να αφήσουμε τα περιεχόμενα να αναδυθούν μέσα από το σχηματισμό της συλλογικής “μας” δράσης. Και τα δύο είναι εξίσου θεμιτά, εξίσου αργά. Αυτή τη φορά όμως, θα το κάνουμε λίγο διαφορετικά, επιχειρώντας να δείξουμε όχι τόσο το ποιά είμαστε αυτή τη στιγμή, αλλά το ποιά ήμασταν μέχρι τώρα.

Οι αγώνες ενάντια στην εκπαιδευτική αναδιάρθρωση

1 Εδώ και δεκαετίες αγωνιστικά υποκείμενα σφυρηλατούνται μέσα από αγώνες που έχουν ως κύριο σημείο αναφοράς την εκπαίδευση και τους χώρους της – αγώνες που ανέπτυξαν την δυνατότητα να γίνονται μαζικοί και επιθετικοί. Μέσα στη συσσώρευση ηττών που μας φέρνουν στο σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι άφησαν μεγάλες παρακαταθήκες, αλλά σημαντικότερο, ήταν ένα τεράστιο εργαστήριο. Από το πολυτεχνείο του '73, τις κινητοποιήσεις το '79 ενάντια στο νόμο 815, το “χημείο” το '85, τις μαθητικές καταλήψεις το '90-91, τις πολιτικές καταλήψεις του πολυτεχνείου από το '90 μέχρι το '95, τις κινητοποιήσεις ενάντια στο νόμο Αρσένη το '97-99 και, φυσικά, οι κινητοποιήσεις το '06-07 και η χρήση των πανεπιστημίων τον Δεκέμβρη του '08, αλλά και σε πολλές περιστάσεις μετέπειτα. Όλα αυτά τα κινήματα είναι η κληρονομιά του αγώνα που συνεχίζει μέχρι σήμερα, γιατί ο αγώνας μας παραμένει ο ίδιος: η εναντίωση στη καπιταλιστική αναδιάρθρωση που, μετά το ασφαλιστικό, στόχευσε την παιδεία. Με αυτή την έννοια, οι αγώνες του τότε δεν έκλεισαν ποτέ, αφού η επίθεση συνεχίζει με την ίδια αμείωτη ένταση. Και δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι τότε μάχονταν ακριβώς για τα ίδια πράγματα με τώρα.

2 Εκπαιδευτική αναδιάρθρωση σημαίνει καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Με βασικό όχημα το ιδεολόγημα του εκσυγχρονισμού, μπήκε στο στόχαστρο και η εκπαίδευση, με την πλήρη υπαγωγή της στους νόμους του διεθνούς κεφαλαίου. Τι σημαίνει αυτό; Την δημιουργία πανεπιστημίων-μπιμπελό που οι επίδοξοι πρυτάνεις, πολιτικοί και ΣΙΑ θα μπορούν να επιδεικνύουν πόση καινοτομία, αξιοκρατία και, φυσικά, ευταξία παράγουν, με στόχο την προσέλκυση επενδυτών. Έτσι, οι “καλύτεροι” καθηγητές, οι “καθαροί” τοίχοι από συνθήματα και πολιτικές αφίσες, οι “προοπτικές” για επαγγελματική αποκατάσταση αποτελούν μερικές από τις υποσχέσεις που τάζουν οι διαχειριστές αυτού του τύπου. Όλα αυτά προϋποθέτουν και διευκολύνουν τα εξής: διαρκή απειλή με αξιολογήσεις, πειθαρχικά, διαγραφές και απολύσεις για όσα δεν συμμορφώνονται, μείωση μισθών μέσω ιδιωτικοποιήσεων, εντατικοποίηση της εργασίας όλων, αδειάσματα πολιτικών χώρων, ελεγχόμενη είσοδος στις σχολές και επιτηρούμενη παρουσία εντός τους, δημιουργία προγραμμάτων με εταιρείες που ευθύνονται για γενοκτονίες και μάλιστα μεγαλύτερη σύσφιξη με την πολεμική βιομηχανία,

την παραγωγή και την αναπαραγωγή της. Με λίγα λόγια, το σύγχρονο πανεπιστήμιο συνεπάγεται, αλλά και προ- απαιτεί την αφαίρεση κάθε μορφής πολιτικοποίησης από τις σχολές και τη μετατροπή τους σε ένα αποστειρωμένο ναό γνώσης.

3 Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση έχει πολλά πρόσωπα. Ιμπεριαλιστικοί και εθνικοί πόλεμοι, εθνο-κρατικές αποσχίσεις, αστικά κινήματα ενάντια στη “διαφθορά”, αστικά κινήματα ενάντια στο χρέος, επιβολή “προγραμματών δομικής αναπροσαρμογής” από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, καθώς και μη αιτηματικές ταραχές. Από το '70 και μετά, η επίθεση του κεφαλαίου και η απαντήσεις σε αυτήν έχουν πάρει όλες τις παραπάνω μορφές και πολλές φορές συνδυαστικά μεταξύ τους. Για παράδειγμα, σε όλη την Αφρική από το '80 αναδύονται κινήματα εναντίωσης στα μέτρα λιτότητας με επίβλεψη του ΔΝΤ και πάνω από τις μισές κινητοποιήσεις είχαν ως κέντρο τα πανεπιστήμια και ήταν ιδιαίτερα επιθετικές. Την ίδια περίοδο που συνέβαιναν αυτά στην αφρικανική ήπειρο, διαλυόταν η ΕΣΣΔ, προκαλώντας νέες ευκαιρίες για ιδιωτικοποιήσεις στις χώρες του σοβιετικού μπλοκ, τα κράτη της Ασίας εκσυγχρόνιζαν τον καπιταλισμό τους με συγκεντροποίηση και κεντρική οργάνωση της παραγωγής, ενώ στην Ευρώπη της ελεύθερης αγοράς, οι ίδιες διαδικασίες πέρασαν από τις ίδιες τις κυβερνήσεις (κάποιες φορές αριστερές) χωρίς να χρειάζεται κάποια αλλαγή καθεστώτος (εκτός αν θεωρήσουμε αλλαγή καθεστώτος την εναλλαγή κυβέρνησης) ή κάποιο σοβαρό πολεμικό επεισόδιο.

4 Η μετεμφυλιακή ελαδίτσα δοκίμασε απ' όλα. Πολεμικό επεισόδιο (Κύπρος, Σρεμπρένιτσα), οικονομικό ιμπεριαλισμό (Βαλκάνια), αλλαγή καθεστώτος (χούντα- δημοκρατία), ενώ ταυτόχρονα τα χειρότερα μέτρα περάστηκαν από τις κυβερνήσεις χωρίς να χρειαστεί η επέμβαση τρίτων – όπως για παράδειγμα η κατάργηση της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής του μισθού στον πληθωρισμό το 1985 από το ΠΑΣΟΚ¹⁵, ή το στρώσιμο του εδάφους για την ιδιωτικοποίηση του συνταξιοδοτικού το 1993.

15 Μέχρι το 1985, ο μισθός ήταν συνδεδεμένος με το γενικό ύψος των τιμών. Ο μισθός, δηλαδή, ακολουθούσε τον πληθωρισμό. Η κατάργηση αυτή της σύνδεσης μετέτρεψε την αύξηση των τιμών σε μία ευθεία επίθεση στον μισθό.

Η “εξεγερμένη νεολαία”

5 Ιστορικά, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις έχουν συναντήσει γερές αντιστάσεις. Τα πανεπιστήμια και τα σχολεία αποτέλεσαν ένα πρόσφορο έδαφος, ώστε να αναδυθούν πολύμορφες και επιθετικές απαντήσεις. Βέβαια, ένα πρώτο ψέμα, που ακούγεται πολύ, ειδικά στους ανατρεπτικούς κύκλους και στην αριστερά, είναι ότι το πανεπιστήμιο αποτελεί φυτώριο επαναστατικών ιδεών, γιατί συνδυάζει την νεανική εξεγερτικότητα με την “παιδεία” και τις επαναστατικές ιδέες. Επομένως, έχουμε ένα ψέμα που προκύπτει από τη συνάρθρωση δύο μεγάλων ψεμάτων.

6 Το πανεπιστήμιο δεν ήταν ανέκαθεν συνδεδεμένο με ανατρεπτικές ιδέες. Αντίθετα, ήταν συνδεδεμένο με το θέατρο της πολιτικής, γιατί ετοιμάζε τα νέα στελέχη της. Το πανεπιστήμιο μέχρι το 1970 έτσι, συμμετείχε σε όλους τους (μικρό)πολιτικούς και εθνικούς ανταγωνισμούς, γιατί όταν είσαι ξύπνιος μπορείς να αρπάξεις την ευκαιρία όταν σου παρουσιάζεται. Στην ελλαδική περίπτωση μάλιστα, έχουμε το μοναδικό

πανεπιστημιακό ίδρυμα, το οποίο σύστησε μάχιμο πανεπιστημιακό σώμα από καθηγητές και φοιτητές: τον ιερό λόχο (1821 – 1861) και την πανεπιστημιακή φάλαγγα (1862 – 1897), η οποία είχε αναλάβει την ένοπλη φρούρηση της πόλης και κάποιων υπουργείων. Μετά έχουμε και τα “Ευαγγελικά” το 1901 που αντέδρασαν οι φοιτητές, επειδή μεταφράστηκε το ευαγγέλιο στη δημοτική και αυτό θεώρησαν ότι αποτελούσε γελοιοποίηση των εθνικών κειμηλίων... Έχουμε πολλά τέτοια παρατράγουδα από την φύσει επαναστατική φοιτητιάσα νεολαία, η οποία μόνο όταν μετατοπιστεί η πολιτική συζήτηση θα μετατοπιστεί και η ίδια σε, ας το πούμε πολύ γενικά, λιγότερο συντηρητικές και εθνοπατριωτικές διεκδικήσεις.

7 Η διαρκής προσκόλληση στην φύσει νεανική επαναστατικότητα εγκλωβίζει την επαναστατική δράση σε κανονιστικά σχήματα και οιδιπόδεια συμπλέγματα, του τύπου “είναι λογικό τα παιδιά να επαναστατούν στους πατεράδες τους” ή “άσε το παιδί να παίξει για να μάθει”. Όποιο θέλει να βρει και την επιστημονική εξήγηση τέτοιων κοινοτυπιών, μπορεί απλώς να γκουγκλάρει “Οιδιπόδειο σύμπλεγμα” και να καεί με τις ώρες, αν όχι με τα χρόνια. Το ζήτημα εδώ, όμως, δεν είναι να αποδομήσουμε τον Οιδίποδα, αυτό έχει γίνει προ πολλού. Το θέμα είναι ότι στην “νεανική” της μορφή η επαναστατική δράση μπορεί να γίνει αποδεκτή, γιατί αυτή η “αποδοχή” μπορεί να καταδειχτεί ως δομικό στοιχείο για την αυτοαναίρεσή της. Δηλαδή, η εξήγηση της επαναστατικής δράσης ως αναμενόμενο παιδιάρισμα απέναντι στο κράτος-πατέρα, την απομακρύνει από την πραγματική της υπόσταση: το αναγκαίο παιχνίδι¹⁶ που καταργεί τις υπάρχουσες σχέσεις. Η επαναστατική δράση έτσι αφοπλίζεται, αφού κατασκευάζεται ως το ορθολογιστικό ίδιον της νεολαίας που σπαταλά το χρόνο πριν την ωρίμανσή της. Αυτό το σημείο, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, εσωτερικεύεται από τα ίδια τα κινήματα, κάτι που φαίνεται στην αποχώρηση πολλών από τις “κινηματικές περιπέτειες” χάρη στην “απόκτηση σύνεσης” όταν πατήσουν τα ...24. Και το θλιβερότερο είναι ότι η εσωτερίκευση αυτού του αφηγήματος, κάνει τον κύκλο ενός ενοχικού συμπλέγματος: από την επιβαλλόμενη αποχώρηση, στην εκλογίκευσή της και από εκεί στην επιθετικότητα προς όλα όσα δεν έκαναν τις ίδιες επιλογές.

16 Το παιχνίδι συχνά ταυτίζεται με τη χαλαρότητα, απέναντι στην οποία τοποθετείται η σοβαροφάνεια της εργασίας, της πολιτικής, των μεγάλων κατηγοριών. Το παιχνίδι ταυτίζεται με την χαλαρότητα, κυρίως γιατί υπερβαίνει τις άμεσες ανάγκες της ζωής και προσδίδει διαρκώς νόημα στην δράση. Αδιαχώριστο από την επιθυμία και την αυτενέργεια, αντίθετο με την υποχρέωση και τον καταναγκασμό, κάθε παιχνίδι είναι μία εκούσια δραστηριότητα. Το κατ' επιταγή παιχνίδι δεν αποτελεί πλέον παιχνίδι. Συνδέεται άμεσα με την ελευθερία και την απόλαυση. Και αυτό γιατί το παιχνίδι είναι περιττό. Η ανάγκη για παιχνίδι είναι πειστική, μόνο κατά την έκταση που η απόλαυσή του το καθιστά ανάγκη. Καμία ηθική υποχρέωση, καμία φυσική αναγκαιότητα. Δεν είναι “συνήθης” ή “πραγματική” ζωή. Είναι μάλλον ένα πέρασμα από την “πραγματική” ζωή σε μία σφαίρα δραστηριότητας, με εντελώς δική της διάταξη. Με άλλα λόγια, είναι το πέρασμα από το χρόνο, το χώρο και τον τόπο της “ημέρας”, στους διαλόγους και τις δυνατότητες της “νύχτας”. Το πέρασμα από την κανονικότητα στο ανεξέλεγκτο. Ο προσδιορισμός της ανατρεπτικής δράσης ως παιχνίδι δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση την έλλειψη οργανωτικότητας, την απουσία σχεδίου. Τίποτα δεν εμποδίζει το παιχνίδι μας να εκτυλίσσεται με άκρα σοβαρότητα, με απορρόφηση, με αφοσίωση όποτε χρειάζεται. Τα χαστικά μας παιχνίδια δεν είναι στάσιμα, δεν παγιώνονται. Δεν εγκλωβίζονται σε ένα ενιαίο, μοναδικό, συγκεντρωτικό, οργανωμένο σχήμα. Παίρνουν σάρκα και οστά μέσα από σημεία αναφοράς, αρθρωμένους και πολλαπλούς συλλογισμούς, άτυπες υποδομές. Μέσα από χιλιάδες συμπεριφορές που δεν συγκλίνουν στον προσδιορισμό μίας ενιαίας φιγούρας. Και ακόμα πιο όμορφο το κάνει η ένταση που αισθανόμαστε. Δεν μας κινεί η υπεριδέγερση που προκαλείται από τον κίνδυνο, το φόβο, τις δυσκολίες, αλλά η χαρά που προκαλείται από την αβεβαιότητα, τις ανοιχτές δυνατότητες, τη προσπάθεια να κριθεί η έκβαση και τη βούληση να ξαναπαίξουμε σύντομα. Περιγράφουμε μία διαδικασία που δεν αφορά την ανδρεναλίνη, μα την ένταση που θέτει σε κίνηση διαρκώς το μυαλό, τη συνείδηση, το σώμα. από το *Theoie du contexte*: θεωρία της συμπλοκής, τεύχος 1

8 Ένα δεύτερο ψέμα, που συνδέεται με το προηγούμενο, είναι ότι τις εξεγέρσεις ή τις επαναστάσεις τις έκανε πάντα αποκλειστικά η “νεολαία”, έτσι όπως επαφίεται στους “φοιτητές”. Δεν θα το κάψουμε πολύ, αυτό είναι απλώς ψέμα. Τόσο το πολυτεχνείο, όσο και το 2006-2007, το 2008 και το 2012, σε όλα μα όλα, η νεολαία ήταν μειονότητα ακόμα και εκεί που υποτίθεται πρωτοστατεί: στους αγώνες ενάντια στην εκπαιδευτική αναδιάρθρωση. Αν δεν έτρεχαν τα πανεπιστήμια ως χώροι ανοιχτοί προς όλα, αν οι φοιτητικοί αγώνες δεν συναντούσαν έστω στο δρόμο τους αγώνες των καθηγητών και των μαθητών, των υπαλλήλων και των εργατών, αν δεν είχαν οικειοποιηθεί τους πανεπιστημιακούς χώρους διάφορα μη-φοιτητικά και εξω-πανεπιστημιακά υποκείμενα, όλοι οι παραπάνω αγώνες δεν θα είχαν ούτε τη μισή δυναμική τους. Φτάνουμε, έτσι σε ένα αδιαπραγμάτευτο συμπέρασμα: ούτε οι ίδιοι οι φοιτητικοί αγώνες δεν είναι αμιγώς φοιτητικοί. Μόνο οι διάφορες πολιτικές δυνάμεις (από την αριστερά, την δεξιά μέχρι τους “ανεξάρτητους”) βρίσκουν σε αυτή την αλήθεια ένα σκάνδαλο ή μία έμμεση υποτίμηση. Και αυτό γιατί εγκλωβίζονται στην κανονιστική αντίληψη ότι οι αγώνες πρέπει να είναι συντεχνιακοί, ρεφορμιστικοί και, γενικά, αντί να επιτίθενται συνολικά στην καπιταλιστική κοινωνία να την ανανεώνουν. Η εμμονή με το φοιτητο-αγωνιστό, δεν αποτελεί παρά εργαλειακό αντιπερισπασμό της αριστεράς, ώστε όσα αγωνίζονται να παρουσιαστούν είτε εξιδανικευμένα, είτε να σβηστούν ολοκληρωτικά από παραμορφωτικά είδωλα που προκαλούν την “λαϊκή” συγκίνηση. Ένας εργαλειακός αντιπερισπασμός που μετουσιώνεται σε κουλτούρα και θολώνει την αντίληψη. Αλλά οι ίδιοι οι αγώνες έχουν το χαρακτηριστικό να αποκαθλώνουν τα υποκείμενα από τους κανονιστικούς τους ρόλους και τις συνειδήσεις από λαϊκίστικες κοινοτυπίες. Και αν δεν το κάνουν αυτό, απλώς ενσωματώνονται ως εξαρτήματα της αστικής κοινωνίας, στη ρύθμιση των κοινωνικών σχέσεων, πάντα προς όφελος της ειρήνης, δηλαδή του μονόπλευρου πολέμου εναντίον μας.

Εν τω μεταξύ...

η “Νεολαία Συριζα” πέρυσι σε συγκέντρωση για του δημόσιους υπάλληλους

η “Ελληνική Ορθόδοξη Νεολαία” πέρυσι στη παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου

Φοιτητά...

9 Τα πανεπιστήμια, έτσι, όποτε κατάφεραν να ανοίξουν τους ορίζοντες των φοιτητών, ήταν τις περιόδους όταν οι διάφοροι αγώνες έσπαγαν τον καπιταλιστικό καταμερισμό των υποκειμένων - όποτε σαμποτάρανε σε όλα της τα επίπεδα την καπιταλιστική παραγωγή και την καπιταλιστική ειρήνη. Εδώ, όμως, είναι που βρίσκουμε τη μεγαλύτερη παρανόηση, κυρίως στους ανατρεπτικούς κύκλους: αφού τα φοιτητά δεν είναι απλώς φοιτητά, πώς μπορούν να οργανωθούν ως φοιτητά μέσα στο πανεπιστήμιο – και κυρίως γιατί να το κάνουν;

...σε κρίση ταυτότητας...

10 Το να σπας τους κυρίαρχους επικαθορισμούς είναι μία συλλογική δουλειά και σίγουρα δεν είναι απλώς μία νοητική διεργασία. Το να σπας τα γκέτο είναι μία συλλογική και δύσκολη υπόθεση, γιατί τα γκέτο ο καπιταλισμός τα αντικαθιστά μόνο με νέα γκέτο – κάποιες φορές μεγαλύτερα, κάποιες φορές στενότερα, κάποιες φορές και τα δύο (ναι, γίνεται). Δεν είσαι φοιτητής, είσαι αναρχικός. Δεν είσαι ρεφορμιστής, είσαι συγκρουσιακός. Δεν είσαι αριστερός, είσαι δεξιός. Δεν είσαι δεξιός, είσαι κεντρώος. Δεν είσαι τίποτα, είσαι μαλάκας. Οι διάφορες ταυτότητες στην συγκεκριμένη περίπτωση, εμφανίζονται ως προϊόντα προς πολιτική κατανάλωση, ανάλογα τις πολιτικές και ατομικές βλέψεις του καθενός, την ίδια στιγμή που οι ταυτότητες είναι τα συλλογικά σκευάσματα που επιβάλλονται βίαια πάνω μας. Οι ταυτότητες, δηλαδή, αν και παρουσιάζονται σαν ατομικές επιλογές προσωπικής ταύτισης, στην ουσία συγκροτούνται, καταργούνται ή εσωτερικεύονται μέσα στηνπροσπάθεια διατήρησης ή αποδόμησης της κοινωνικής παραγωγής.

11 Το να αποδομείς, όμως, την φοιτητική ταυτότητα είναι άλλο από το να την αρνείσαι, και το να επιδιώκεις την κατάργησή της είναι άλλο από να την αποφεύγεις ιδεολογικά. Και είναι αλήθεια ότι για δεκαετίες οι ανατρεπτικοί κύκλοι κάνανε συχνά το 2ο. Έτσι, φτάσαμε στο σημείο τα φοιτητά να οργανώνονται με ανατρεπτικούς όρους παντού, εκτός από τη σχολή τους. Ή όταν το κάνανε, το κάνανε για όλους τους άλλους λόγους, πέρα από αυτό που συνέβαινε μέσα στον κοινωνικό τους χώρο. Το πανεπιστήμιο, έτσι, έγινε αγορά με περίπτερα διαφόρων πολιτικών χώρων να πουλάνε τη πραμάτεια τους. Και αν αυτό αποτέλεσε για χρόνια μία ειδική διάταξη των αντιτιθέμενων δυνάμεων μέσα στα πανεπιστήμια, τώρα κρίνουμε ότι εμποδίζει τη δική μας στρατηγική να γίνει ουσιαστικά επιθετική.

12 Η φοιτητική ταυτότητα, λοιπόν, δεν είναι μία, δεν είναι ενιαία, διασπάται σε πολλά κομμάτια, αλλά στο πυρήνα όλων αυτών υπάρχει μία κοινή βάση: είναι αυτό που προκύπτει μέσα από την διαδικασία της φοίτησης, ανεξάρτητα αν κατά αυτή τη διαδικασία το άτομο επιλέγει να ταυτίζεται με το τάδε ή το δείνα στοιχείο που συγκροτεί αυτή τη διαδικασία. Το να είσαι φοιτητής σημαίνει να καθλώνεσαι στους χρόνους και τους χώρους της διαδικασίας της φοίτησης. Είτε αυτό είναι η καφετέρια, είτε είναι το εργαστήριο, είτε είναι το σπίτι, είτε είναι το στέκι, είτε είναι οι πορείες, είτε είναι

το διάβασμα. Από τη στιγμή που εμπλέκεσαι με συγκεκριμένους τρόπους και με συγκεκριμένους χωροχρόνους, όπως αυτοί καθορίζονται από τη φοίτηση, τότε είσαι φοιτητό. Και ακόμα και το να αποφύγεις να ταυτιστείς με την φοιτητική ταυτότητα, ναι ακόμα και αυτό, είναι μία ειδική υποστασιοποίηση της φοιτητικής ταυτότητας.

...αμισθί εργαζόμενα...

13 Άρα... οργανώσου στο χώρο εργασίας σου! Και ναι, η φοίτηση είναι ειδική μορφή εμφάνισης της εργασιακής εκμετάλλευσης μέσα στο καπιταλισμό – απλώς δεν πληρωνόμαστε για αυτή, μάλιστα ήδη πληρώνουμε και από πάνω. Αυτή η ακραία υποτίμηση αποτελεί και το τεκμήριο για την διαιώνιση της σύγχυσης. “Όταν μία εργασία δεν πληρώνεται, δεν είναι και μισθωτή, άρα είναι μέσα από τον παραλογισμό¹⁷ του μισθού που μπορούμε να προσεγγίζουμε την φρίκη¹⁸ της εργασιακής εκμετάλλευσης” λένε. Και ποιός αποφασίζει, τότε, πού και πώς θα αμοιβεται μία εργασία; Το ίδιο το κεφάλαιο! Μόνο που το κεφάλαιο έχει ήδη πει: φουλ ένσημα και βασικό μισθό από την πρώτη μέρα σε όσα σπουδάζουν, αρκεί να σπουδάζουν σε μπατσοσχολές. Και γιατί το ‘χει πει; Γιατί ακόμα το κράτος δεν μπορεί να παραβεί μία από τις βασικές αρχές του εργατικού δικαίου: το κόστος της εκπαίδευσης βαραίνει αδιαπραγμάτευτα την επιχείρηση. Ή μάλλον μπορεί, όταν το κόστος της εκπαίδευσης το μετακυλά από τις επιχειρήσεις στα εργαζόμενα και αυτό δεν το κατάφερε παρά μέσα από τον μηχανισμό της “δημόσιας παιδείας”. Όποιο θέλει, λοιπόν, να αναπαράγει (και μάλιστα μερικώς) τις φετιχιστικές κατηγορίες του κεφαλαίου (παραγωγική, αναπαραγωγική, μη-παραγωγική εργασία), να πάει να κάνει αστική πολιτική οικονομία. Δεν θα καταλήξει παρά να αναπαράγει εις το άπειρον ότι η αναπαραγωγική και μη-παραγωγική εργασία στον καπιταλισμό, είναι εξω-οικονομικές κατηγορίες. Το κεφάλαιο, όμως, ως κοινωνική σχέση ορίζεται όχι τόσο μέσα από την επιβολή της μισθωτής εργασίας σε κάποια, όσο μέσα από την επιβολή του διαχωρισμού παραγωγική-αναπαραγωγική εργασία σε όλα: αυτό ακριβώς σημαίνει ότι σου αποσπώ την δυνατότητα να μπορείς να ορίζεις τους υλικούς όρους της ζωής σου. Αν μπορούσαμε να ορίζουμε με εξω-καπιταλιστικούς όρους την αναπαραγωγή μας, τότε δεν θα είχαμε επιβληθεί στο μανίκι της μισθωτής εργασίας εξαρχής. Η αναπαραγωγική με την παραγωγική εργασία, λοιπόν, οφείλουν να προσεγγίζονται ενιαία – μάλιστα το ίδιο το κράτος, έτσι την προσεγγίζει, αφού μειώνει τον μισθό χτυπώντας στην “αναπαραγωγή”, μέσω του πληθωρισμού. Ανακεφαλαιώνοντας: η “αναπαραγωγική εργασία” είναι φετιχιστική²⁰ κατηγορία του κεφαλαίου, η οποία γίνεται καθηλωτική μέσα στη καπιταλιστική παραγωγική διαδικασία που έχει ανάγκη τον διαχωρισμό της από την “παραγωγική” για να μπορεί να επιβάλει τον παραλογισμό του μισθού, της ένδειας και του πλούτου!

...ορφανά από μεσσία...

14 Ο παραπάνω φετιχισμός (της παραγωγικής έναντι της αναπαραγωγικής και μη-παραγωγικής εργασίας) συντηρεί τον μύθο του παιδιού-φοιτητή νεολαίου που για την ώρα είναι έξω από την καπιταλιστική κοινωνία ή απλώς δεν έχει ενταχθεί πλήρως σε αυτή,

17 Το “παραλογισμό” δεν το λένε αυτοί, εμείς το λέμε.

18 Το “φρίκη” δεν το λένε αυτοί, εμείς το λέμε.

19 Οι 3 παραπάνω έννοιες αποτελούν αναγκαίες κατηγορίες για την καπιταλιστική λογιστική και μόνο μέσα από αυτό το πρίσμα βγάζουν κάποιο νόημα. Παραγωγική εργασία πολύ γενικά θεωρείται αυτή η εργασία που δημιουργεί κέρδος (π.χ αγρότες, βιομηχανικοί εργάτες, υπάλληλοι), ενώ μη-παραγωγική εργασία θεωρείται αυτή που ακόμα και αν παράγει αξίες χρήσης (π.χ το προϊόν “υγεία”, το προϊόν “εκπαίδευση”, το προϊόν “ασφάλεια”), δεν παράγει κέρδος και τελικώς προσεγγίζεται ως δαπάνη. Τέλος, στην αναπαραγωγική εργασία εντάσσονται όλες οι εργασίες που είναι απαραίτητες για να μπορεί το εργαζόμενο να συνεχίσει να πηγαίνει στην εργασία του (π.χ οι οικιακές εργασίες και οι εργασίες κατάρτισης-εκπαίδευσης). Δεν υπάρχει κριτήριο πάνω στο οποίο μπορούν να προσεγγιστούν αυτές οι κατηγορίες ως πραγματικά διαφορετικές με κάποια συνοχή. Τα όριά τους είναι θολά και μπορούν να μετακινούνται διαρκώς ανάλογα με τις επιδιώξεις του καθενός. Παρόλα αυτά, βλέπουμε να υπονοούνται ή να χρησιμοποιούνται συχνά από αυτά που θα έπρεπε να τις αποστρέφονται περισσότερο. Εμείς δεν υποτιμούμε τη σημασία που αποκτούν αυτές οι κατηγορίες μέσα στην εξέταση συγκεκριμένων πτυχών της καπιταλιστικής παραγωγής, αλλά αρνούμαστε να τις προσεγγίσουμε ως φυσικές, ή ως πραγματικές έξω από τον στενό κόσμο του κεφαλαίου.

επειδή συνδυάζεται με έναν ακόμη μύθο: αυτόν του επαναστατικού υποκειμένου, του πραγματικού εργάτη. Κάποιος κόσμος απλώς δεν μπορεί να χωνέψει καθόλου ότι η ταυτότητα της εργατικής τάξης που ήρθε να αναπαραστήσει το μαζικό υποκείμενο του σκληρού μόχθου, έτσι όπως αυτό ενσαρκωνόταν στο πρόσωπο του "βιομηχανικού εργάτη", έχει πεθάνει. Δεν μπορεί να χωνέψει ότι μέσα στο κεφάλαιο "ο μόχθος" μπορεί να εμφανίζεται με διαφορετική μορφή αλλά να είναι το ίδιο πράγμα είτε όταν ζητιανεύεις, είτε όταν δουλεύεις στο χωράφι, είτε όταν δουλεύεις στο γραφείο, είτε όταν καθηλώνεσαι στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο και στη κουζίνα, είτε όταν δουλεύεις στο μηχανάκι, είτε όταν στοιβάζεσαι στο ψυχιατρείο, στο κλουβί ή στη φυλακή. Κάποιος κόσμος δεν μπορεί να χωνέψει ότι δεν υπάρχει ένας καταστραμμένος μεσσίας που επειδή είναι στο πάτο θα μας σώσει όλα, γιατί δεν μπορεί να συλλάβει την ιδέα (ότι από την οποιαδήποτε θέση του) ο ίδιος μπορεί να φέρει το τέλος αυτού του μαρτυρίου που μπορεί να εμφανίζεται με διαφορετικούς τρόπους, αλλά είναι κάθε ένας από αυτούς το ίδιο απεχθής.

...και κουρασμένα από τους διαγωνισμούς καταπίεσης.

15 Προφανώς, το να επιδιώκουμε την κατάργηση των επαναστατικών υποκειμένων και την ιεράρχηση που φέρουν δεν σημαίνει ότι θα δεχτούμε κάθε διαφορά προνομίων σαν να είναι φυσική. Αντίθετα, αυτό που επιχειρούμε να αναδείξουμε με τα παραπάνω, είναι ότι αυτές οι ιεραρχήσεις έχουν συχνά σκοπό να υποτιμήσουν, να ηγεμονεύσουν, να συγκεντρώσουν την προσοχή καθώς την στερούν από εκεί που χρειάζεται εξίσου. Με λίγα λόγια, δημιουργείται ένας άτυπος διαγωνισμός καταπίεσης που αντί να συγκροτεί αποδιοργανώνει. Διαφορές υπάρχουν και είναι έμφυλες, εθνικές, φυλετικές, ικανοτιστικές, ειδικές, ταξικές – πάντα αδιαχώριστες η μία από την άλλη και εντός του πλαισίου του καταμερισμού της εργασίας και της δύναμης.

16 Είναι τελείως διαφορετικό να ανατρέψεις τους υπάρχοντες διαχωρισμούς στην κατεύθυνση της ενδυνάμωσης της ταξικής και κοινωνικής αλληλεγγύης και τελείως διαφορετικό να επιμένεις στην διαφορά ως μέσο για την συγκέντρωση δύναμης ή ως τρόπο κατανάλωσης ενοχής που αποσκοπεί στην εξύψωση του εαυτού. Γιατί, πίσω από κάθε ένα: "όλοι είμαστε έτσι, και φταίμε", κρύβεται ένας μικροαστικός κομπλεξισμός που αποσκοπεί κυρίως να εξορκίσει τις ενοχές του εξαπλώνοντάς τις στα άλλα και μέσα από αυτό, να αυτοεπιβεβαιωθεί: "ναι, τελικά, είναι όλα το ίδιο με εμένα, άρα δεν είμαι τόσο κακό, μάλιστα είμαι από τα καλά εγώ, γιατί αναγνώρισα το κακό εξαρχής". Και ειδικά στα φοιτητικά, είναι συχνό φαινόμενο, η εξύψωση του εαυτού μέσα από την έμμεση και άμεση υποτίμησή του. Εμπρός φοιτητά! Έχουμε σημασία ως φοιτητά! Εμπρός! Όχι για να ανοίξουμε αγώνες, αλλά για να συνδέσουμε τον αγώνα μας με τους πραγματικούς ταξικούς αγώνες και να ακουμπήσουμε για λίγο τον πραγματικό κόσμο της εργατιάς!

20 Με τον όρο φετιχισμό εννοούμε ότι "Το μυστηριώδες/φετιχ της εμπορευματικής μορφής συνίσταται στο ότι αντανακλά στους ανθρώπους τους κοινωνικούς χαρακτήρες της δικής τους εργασίας (δηλαδή την αξία και την διαδικασία ανταλλαγής του εμπορεύματος ΑΚΑ το κόστος και τη πώληση του) ως αντικειμενικούς χαρακτήρες των εργασιακών προϊόντων, ως κοινωνικές φυσικές ιδιότητες αυτών των πραγμάτων, και συνεπώς αντανακλά την κοινωνική σχέση των παραγωγών μεταξύ τους ως κοινωνική σχέση μεταξύ πραγμάτων πέρα από τους ίδιους τους ανθρώπους... έτσι τα εμπορεύματα φαίνονται σαν αυτοτελείς μορφές που βρίσκονται σε σχέση τόσο μεταξύ τους όσο και με τους ανθρώπους (δηλαδή φαίνεται πως και ο παραγωγός καφέ για παράδειγμα δεν έχει σχέση με τον διανομέα και με τον καταναλωτή του καφέ, αλλά ότι ο ίδιος ο καφές ως εμπόρευμα έχει σχέση με αυτά τα πρόσωπα ή ότι ως καταναλωτής συνδέομαι μόνο με το αντικείμενο του καφέ και όχι με όλα τα στάδια εργασίας και παραγωγής του από την καλλιέργεια του έως τον ταμεία που μου το δίνει)" Μαρξ, Κεφάλαιο Τόμος 1. Με λίγο πιο απλά λόγια όλη η παραγωγική διαδικασία, οι όροι παραγωγής και το κόστος του αντικείμενου εμφανίζονται απλά ως διαφορετικές εκφάνσεις της φύσης του και όχι ως κοινωνικές σχέσεις, με αποτέλεσμα η εργασιακή εκμετάλλευση να αποκρύπτεται και οι όροι αυτής της εκμετάλλευσης από κοινωνικά δομημένοι μετατρέπονται σε φυσικό δεδομένο.

Θύματα-Θύτες,**υποκείμενα και αντικείμενα εργαλείων νομιμοποίησης/συγκέντρωσης δύναμης**

“Όπου κι αν κοιτάξουμε, υπάρχει σύγχυση μεταξύ
Σύγκρουσης και Κακοποίησης”²¹

17 Έχουμε υποκειμενοποιηθεί (και πολιτικοποιηθεί) στην εποχή της διακυβέρνησης μέσω της προώθησης της ζωής έναντι της επιβολής θανάτου· του ελέγχου και της κατασκευής της συναίνεσης έναντι της ωμής επιβολής. Ακόμα και αν τα πρώτα δεν εξαλείφουν ποτέ τα δεύτερα, ακόμη και αν η νεκροπολιτική είναι πάντα έστω συμπλήρωμα και σκιά της βιοπολιτικής, και ακόμη και αν η τωρινή ροπή προς τον ολοκληρωτισμό αλλάζει τις μεταξύ τους ισορροπίες, είμαστε πλάσματα μιας εποχής που το δίκαιο θεωρήθηκε κοινωνική αξία και η γυμνή εξουσία δέχεται κριτική. Γι' αυτό χρειάζεται να μασκαρεύεται με νομιμοποιητικούς λόγους, βασικός εξ αυτών, ο θυματοποιητικός: Η απόκτηση ή η άσκηση εξουσίας νομιμοποιείται ως απόδοση δικαιοσύνης, ως ενεργή άμυνα ή ως οφειλούμενη απάντηση σε μία παρελθοντική αδικία. Μέσα από συγκεκριμένες ερμηνείες των γεγονότων όπου ο εαυτός κατασκευάζεται ως θύμα, καταφέρνεται μια νέα βία, πέρα και πάνω από την βία που φαινομενικά “ανταποδίδεται”:

21 Sarah Schulman,
Conflict is not abuse

18 Είναι βασικός μηχανισμός άμυνας να προσπαθείς να βρεις την πιο αγνή, την πιο καθαρή, την πιο αδιαπραγμάτευτη καταπίεση, για να μπορείς να αφεθείς στο να δείξεις συμπόνοια. Γιατί είναι θεμελιακό στοιχείο αυτής της κοινωνίας να ερμηνεύει κάθε αντιπαράθεση μέσα από το δίπολο θύτης – θύμα, όπου μόνο το απόλυτο θύμα μπορεί να διεκδικεί την μη αμφισβήτηση της ανάγκης του για φροντίδα. Όμως, η κοινωνία που χρειάζεται την απόλυτη εξαθλίωση για να δείξει συμπόνοια και αλληλεγγύη, είναι η κοινωνία που δεν έχει σκοπό να δείξει συμπόνοια και αλληλεγγύη εξ αρχής. Η φροντίδα έτσι μετατρέπεται σε κάτι που πρέπει να “δίνεται” ή αποζητάται γιατί συστηματικά στερείται. Η θυματοποίηση σε αυτό το πλαίσιο κάποιες φορές καταστρώνεται ως στρατηγική επιβίωσης αλλά καθολικοποιείται ως στρατηγική συγκέντρωσης δύναμης. Η θυματοποίηση έτσι παράγεται ώστε να συντηρεί μία αμετάβλητη θέση ανωτερότητας και το σιωπηρό δικαίωμα της τιμωρίας χωρίς όρους που απορρέει από αυτή. Από τα κράτη (και το ισραηλινό, το ουκρανικό, το ρωσικό, το ελληνοκυπριακό, το ελληνικό), μέχρι την οικογένεια και τις διαπροσωπικές αντιπαραθέσεις, αυτή η στρατηγική ακολουθείται πιστά, και με συνέπεια. Για αυτό θα το πούμε 1.000 φορές: δεν επιθυμούμε την υποταγή, δεν επιθυμούμε την εξουσία!²²

22 Τώρα το τί κάνουμε
εις την κλίση μας, δεν σας
αφορά!

Πολίτες (και μη), ή αλλιώς: υπό την κυριαρχία της δημοκρατίας

19 Μέσα στο πλαίσιο μιας απόλυτης θυματοποίησης εκτυλίσσονται και πολλοί κοινωνικοί αγώνες, ειδικά αυτοί που απέκτησαν μικροαστικά και μαζικά χαρακτηριστικά. Δεν είναι τυχαίο, που αυτοί οι αγώνες αν και φανέρωναν στιγμιαία μία αρνητική καταστροφικότητα (κυρίως επειδή εισέβαλαν σε αυτούς μη-μικροαστικές επιθυμίες) εγκλωβίστηκαν ή περιστράφηκαν γύρω από τη ταυτότητα του “πολίτη”. Από τους αγανακτισμένους, τις κινητοποιήσεις για την Covid-19, τα Τέμπη μέχρι την πλατεία Ταχρίρ και το Μαιντάν, οι αγώνες πολιορκούνται διαρκώς από την ιδέα ότι αποτελούμε τα απόλυτα θύματα μίας σκευωρίας και το μόνο που χρειάζεται είναι να “ενωθούμε”, να δημοσιοποιήσουμε το πόσο άδικο μας φέρθηκαν και με αυτό το τρόπο – με την δύναμη του δίκιου του απόλυτου θύματος και της κλάψας – να ελπίσουμε ότι θα αναγεννηθούν οι θεσμοί και θα αποκαταστήσουν την ζημιά (κάτι που στη καλύτερη περίπτωση απλώς καταλήγει στην γελοιότητα να αλλάξει απλώς η κυβέρνηση). Το υποκείμενο που περιγράφει λοιπόν καλύτερα αυτή τη θέση, είναι το υποκείμενο του πολίτη: αυτός που υπόκειται την κυριαρχία του κράτους και οφείλει να την ανανεώνει διαρκώς. Το να απομακρυνθούν όμως οι αγώνες από την αυτοθυματοποίησή τους σημαίνει ότι απομακρύνονται από το ίδιο το κράτος. Σημαίνει ότι μετατοπίζονται από την στρατηγική της δημοκρατικής διαμαρτυρίας και του δικαιωματισμού, στην στρατηγική της πολύμορφης ανώμαλης, ταξικής αντιβίας. Η θυματοποίηση έτσι καταλήγει να αποτελεί την τελευταία στρατηγική των αγανακτισμένων δημοκρατών που παρά τα πακέτα και την καθήλωση στην θέση μίας υποταγής χωρίς όρους, συνεχίζουν να προσκολλώνται στα παραμύθια της δημοκρατίας και τις υποσχέσεις συμπόνοιας με τις οποίες αυτή συνοδεύεται.

20 Η θυματοποίηση και η συγκέντρωση δύναμης μέσω αυτής, στα απλά ελληνικά η κλάψα, βρίσκεται στο πυρήνα της δημοκρατίας γενικώς, και στο πυρήνα της Γ' ελληνικής Δημοκρατίας ειδικώς (για αυτό από την πρώτη στιγμή της χαρακτηρίστηκε ως “εύθραυστη”). Αυτό το κατασκεύασμα που προσπαθούν να πλασάρουν ως το ιδανικότερο σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, μας λένε ότι έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα, και ότι “χρησιμοποιήθηκε κατ’αντιδιαστολή στην μοναρχία, την αριστοκρατία και την ολιγαρχία”²³. Μόνο που η σύγχρονη δημοκρατία κράτησε από την δημοκρατία της κλασικής αρχαιότητας όχι τις εξισωμένες σχέσεις μεταξύ πολιτών (δλδ ανδρών-οπλιτών), όσο τη κατηγορηματική σχέση του πολίτη απέναντι στο κράτος· και μοιάζει περισσότερο με μία αναβαθμισμένη συναρμογή όλων των παραπάνω συστημάτων που τελειοποιήθηκαν σε ένα. Ήδη από την αρχαιότητα η δημοκρατία ήταν το σύντομο διάλειμμα (για έναν αιώνα είχε κρατήσει και αυτό το αστείο)²⁴ που δημιουργήθηκε ύστερα από την αναγνώριση από τα τότε αφεντικά των κοινών τους ταξικών συμφερόντων. Αναγνώρισαν ότι ακόμα και αν υπάρχουν μεταξύ τους ανταγωνισμοί, αυτοί σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γίνουν η αιτία να πάνε όλοι στο βρόντο. Η δημοκρατία, έτσι, έγινε το μέσο με το οποίο αυτοί που έχουν ήδη τη δύναμη, μπορούν να αναγνωρίσουν στο θέατρο της πολιτικής την αποτελεσματικότερη μέθοδο, ώστε αυτή η δύναμη να παραμείνει στα χέρια τους. Η δημοκρατία δεν είναι παρά σύστημα ταξικής κυριαρχίας.

23 Βικιπαίδεια

24 Η δημοκρατία στην κλασική αρχαιότητα κράτησε όλη και όλη 140 χρόνια. Από το 462 π.χ έως το 322 π.χ με δύο διαλλείματα τυραννίδων.

Ιντερβιούδιο 2ο

Για τα δημοκρατικά γκατζετάκια που έχουν αρχίσει να χαλάνε:
Ελευθερία του λόγου, δικαιοσύνη, διαφθορά

1

Τους τελευταίους αιώνες η ταξική κυριαρχία παράγεται όχι μόνο μέσα από την συσσώρευση πλούτου και όπλων, αλλά και μέσα από το πεδίο της ιδεολογίας. Βασικός μηχανισμός παραγωγής της ήταν το πανεπιστήμιο (μετά έγιναν τα ΜΜΕ, ο κινηματογράφος και τα σόσιαλ) και η αποτελεσματικότητά της συμπυκνώνεται σε αυτό που ο συμπαθής γάλλος όρισε ως “εξουσία- γνώση”. Η εξουσία μπόρεσε μέσα από την καταστολή της κοινωνικής γνώσης, την απαλλοτρίωση και τη συγκέντρωσή της σε λίγους, να κοινωνικοποιήσει τα μεγαλύτερα ψέματα, αλλά το βασικότερο: κατάφερε να δημιουργήσει το πεδίο όπου μόνο η ίδια μπορεί να αναιρέσει τα ψέματα με τα οποία κατάφερνε κάθε φορά να εδραιώνεται. Η επιστήμη δηλαδή κατάφερε όχι μόνο να ορίσει τι είναι η γνώση αλλά και πώς αυτή μπορεί να παράγεται με “ορθό” τρόπο. Μόνο οι ειδικοί μπορούν να αντιπαρατεθούν στους ειδικούς. Τον ορθό λόγο, τον πολεμάς μόνο με ορθό λόγο...Μαλακίες. Ο λόγος, όπως είπαμε και προηγουμένως, είναι κατηγορία της πράξης και χρησιμοποιείται ως ένα από τα διάφορα εργαλεία πολέμου.

Ελευθερία του λόγου

2

Το μεγαλύτερο κατόρθωμα της δημοκρατίας ήταν ότι μπόρεσε να παρουσιάσει το ψέμα της ελευθερίας του λόγου και το δικαίωμα στην “ατομική άποψη”, ως τη μεγάλη ποιοτική διαφορά απέναντι σε άλλα συστήματα ταξικής κυριαρχίας, την ώρα που η ελευθερία του λόγου ήταν το μέσο, με το οποίο μπόρεσαν κάποιοι να συγκεντρώσουν δύναμη για να ανατρέψουν τους αντιπάλους τους. Στο ιεραρχικό, θεολογικό σύστημα της φεουδαρχίας, της ανώτερης κοινωνικής τάξης που διαμορφώνεται μέσα από την ανάμιξη γενεαλογιών καθαρού αίματος, η ελευθερία του λόγου, η ελευθερία του εμπορίου, η ελευθερία της κοινωνικής αναρρίχησης αποτέλεσε βασικό σημείο συγκρότησης της αστικής τάξης. Το πρόταγμα της ελευθερίας του λόγου, με άλλα λόγια, ήταν κομμάτι της επίθεσης των αστών στην κυριαρχία των γαιοκτημόνων που είχαν κολλήσει με το θεικό τους αίμα. Το θέατρο της πολιτικής είναι απότοκο αυτού του πολέμου, όπως και η ελευθερία του λόγου είναι αναπόσπαστο εργαλείο αυτού του πολεμικού σκηνικού. Για αυτό τελικά η ελευθερία του λόγου δεν συνδέθηκε, αντιθέτως χρησιμοποιήθηκε αντιπαραθετικά στα σύγχρονα κινήματα διεκδίκησης κοινωνικής και ταξικής ελευθερίας, γιατί η ελευθερία του λόγου συνδέεται άμεσα με την ασφάλεια εκφοράς του. Και την ασφάλεια εκφοράς του (και συνεπώς την ασφάλεια της ελευθερίας...) μπορεί να την εγγυηθεί μόνο το αστικό κράτος το οποίο είναι και αυτό που ορίζει τα στενά της όρια. Όταν οι αστοί εν τέλει κυριάρχησαν στα καπιταλιστικά, πλέον, έθνη-κράτη, η ελευθερία του λόγου παρέμεινε ως αξία μέσα όμως από τους αναγκαίους, για την κρατική κυριαρχία, περιορισμούς στην ελευθερία της πράξης. Η “ασφάλεια” των πολιτών και της ελευθερίας του λόγου τους έτσι, αποτέλεσε την ιδεολογική εξασφάλιση ότι οι πράξεις τους οφείλουν να παραμένουν δέσμιες του νόμου.

Δικαιοσύνη - Διαφθορά

3

Συστατικό στοιχείο του πολέμου είναι η επιβολή της ειρήνης, σύμφωνα με τα σύγχρονα στρατιωτικά εγχειρίδια²⁵. Αντίστοιχα, σύμφωνα με την δημοκρατία, η απόλυτη υποταγή στους θεσμούς αποτελεί την απαραίτητη αρχή για να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά ο θεσμός της δικαιοσύνης. Πόσο βολικό... Τα σύγχρονα κινήματα που έβαλαν κεντρικά το ζήτημα της έλλειψης απόδοσης δικαιοσύνης δεν έλαβαν πίσω παρά την πιο κυνική απάντηση: Ο αποτελεσματικότερος τρόπος να εναντιωθείς στον ύστατό σου αντίπαλο, είναι να μην του εναντιώνεσαι καθόλου. Αυτό μας λένε τα κράτη, τα media, η αριστερά και τα κινήματα που ενσωματώθηκαν στον κόσμο τους. Να παραμεινουμε πολίτες, να εκπληρώσουμε τον ρόλο μας ως πολίτες, σώζοντας την δημοκρατία, αφού η δημοκρατία είμαστε εμείς... Αυτά μας έλεγαν οι “Αγανακτισμένοι” που την ταξική βία των μέτρων λιτότητας την μετέτρεψαν σε ζήτημα εθνικής ταυτότητας και πολιτικής διαφθοράς - μετά ψήφισαν Χ.Α και ΣΥΡΙΖΑ. Αυτό μας λένε και για τα Τέμπη, που πήραν την ταξική υποτίμηση και την μετέτρεψαν πάλι σε επίθεση στην ταυτότητα του πολίτη και στη δημοκρατία – εδώ οι φασίστες έφαγαν πακέτο γρήγορα. Ο πολίτης από την μία στιγμή φωνάζει έξαλλος ότι οι γραφειάδες του κοινοβουλίου, μπλεγμένοι σε σκάνδαλα πάσης φύσεως, έχουν σχέσεις με υπερδιεθνείς μαφίες και μπορούν να ελέγξουν τα πάντα ακόμα και να αποφύγουν κυρώσεις από διεθνείς οργανισμούς (και σε αυτό έχει πάνω κάτω δικίο) και την επόμενη ακριβώς στιγμή ζητάει από την δικαστική εξουσία να απονεμίσει δικαιοσύνη αμερόληπτα, “αντικειμενικά” και να τους δικάσει όπως θα έκανε με τον οποιονδήποτε πολίτη. Δεν είναι τυχαία αυτή η τρικυμία εν κρανίω: ξυπνά (αν κοιμόταν ποτέ) στον υπερήφανο έλληνα πολίτη το βαθιά ριζωμένο αστικό σύνθημα: ελευθερία-ισότητα-αδερφότητα, η βάση δηλαδή όλου του αστικού ιδεαλισμού.

4

Το αίτημα για δικαιοσύνη, όταν φιλτράρεται από τον αστικό ιδεαλισμό του έλληνα μικροαστού και αυτών που τον κυβερνούν, μετατρέπεται σε αίτημα κατά της διαφθοράς. Στο κεφάλι τους δημιουργείται ένας βολικός κύκλος που ξεκινάει από τους αστικούς θεσμούς που “δεν κάνουν την δουλειά τους” και καταλήγει σε κάλεσμα για ανυποχώρητο αγώνα... για την ενίσχυση αυτών των θεσμών. Αυτή η αντίφαση που χάνει την ουσία του ποιος είναι ο πραγματικός αντίπαλος, εξομαλύνεται προσωρινά με την επιστράτευση της κατηγορίας της διαφθοράς που μετατοπίζει το ζήτημα στο επίπεδο της ηθικής. Δεν φταίει, λένε, το κράτος και οι μηχανισμοί του, φταίνει οι διεφθαρμένοι κρατικοί υπάλληλοι, και σε κάθε σκάνδαλο όλα μένουν στο πρώτο μέρος, στο “διεφθαρμένοι” και κανένα στο “κρατικοί υπάλληλοι”. Ακόμη και όταν ήταν με την ιδιότητα του κρατικού υπαλλήλου που όλοι αυτοί μπόρεσαν να παίξουν καθοριστικό, ελεγκτικό και οργανωτικό ρόλο στην διατήρηση και την αναβάθμιση της λειτουργίας του δικτύου που έθεσαν υπό την θεσμική προστασία τους. Αυτή ακριβώς η αντιστροφή έχει ως αποτέλεσμα η συζήτηση μετά από κάθε σκάνδαλο να καταλήγει στη πάλη του καλού ενάντια στο κακό, αντί να μιλάμε για τον ιστορικά μοναδικό ρόλο που παίζει η δημιουργία του αστικού κράτους, στην προστασία, στην διατήρηση και την οργάνωση όχι απλώς κάθε μαφίας ξεχωριστά αλλά της μαφίας ως μορφή στο σύνολό της. Και η μαφία δεν αποτελεί παρά την μορφή που παίρνει η ανάπτυξη αρχικά της εμπορευματικής και στη συνέχεια κάθε επιχειρηματικής- καπιταλιστικής δραστηριότητας συνολικά.

²⁵ Μιλάμε για κυριολεκτικά στρατιωτικά εγχειρίδια (πχ του ηπαικίου στρατού ή του NATO) τα οποία έχουν ως συγκεκριμένο ένα ολόκληρο πεδίο με κρατικές, ακαδημαϊκές, και ιδιωτικές έρευνες, και φυσικά και με συγγράμματα των think-tank που ενώνουν τα παραπάνω συγκοινωνούντα δοχεία.

5

Τι είναι σωστό, τι είναι λάθος, τι πρέπει να γίνεται, τι δεν πρέπει... Για κάθε αγανακτισμένο δημοκράτη, τις απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα τις δίνει ο νόμος. Για αυτούς το νόμιμο καθορίζει το ηθικά πρότερον και το παράνομο καθορίζει το ηθικά "κακό", και αντίστροφα. Και αν βλέπουμε παντού νομικές κατηγορίες και ποινικούς μηχανισμούς να προσπαθούν να διαμορφώσουν τι πρέπει να συμβαίνει, τι πρέπει να καταδικάζεται, τι δικαιούται να υπάρχει και τι όχι, ταυτόχρονα βλέπουμε και παντού τη διάσταση μεταξύ του νόμιμου και του ηθικά πρότεροντος. Το έγκλημα και η παρανομία, δεν είναι πάντα ταυτόσημα με το άδικο ή το κακό. Αυτό είναι πάνω κάτω κοινωνικά αποδεκτό, αφού η συντριπτική πλειονότητα με τον έναν ή τον άλλο τρόπο εμπλέκεται σε αυτό που έχει στιγματιστεί ως παράνομη δραστηριότητα ακόμα και αν δεν το βλέπει έτσι -πχ η φοροδιαφυγή, διαδηλώσεις, παραβάσεις του κ.ο.κ, streaming στο ίντερνετ κλπ. Το θέμα δυσκολεύει όμως όταν η συζήτηση στρέφεται στο πώς γίνεται το έγκλημα να υπάρχει μέσα στο ίδιο το καθεστώς του νόμου ή πραγματοποιείται από τους τους μηχανισμούς που έχουν επωμιστεί την εφαρμογή του. Εκεί η έννοια του νόμιμου ως του κοινωνικά σωστού και ο νόμος ως ρυθμιστικής, τιμωρητικής, ελεγκτικής παρέμβασης του κράτους, βραχυκυκλώνουν. Αυτό το βραχυκύκλωμα ξεπερνιέται μέσα από την ηθικολογική κατηγορία της "διαφθοράς" με την οποία αναλύεται η εισβολή του εγκλήματος μέσα στο καθεστώς του νόμου ως μία πράξη εξωτερική. Το κακό ούτως ή άλλως, μας λένε τύποι σαν τον Bentham, παραμονεύει παντού και ειδικά εκεί που υπάρχουν τα "ανθρώπινα πάθη".

6

Το εγκληματικό ως το ηθικά απρεπές λοιπόν, μας λένε ότι μπορεί να βρίσκεται παντού και για αυτό το κράτος οφείλει να βαθαίνει την παρέμβαση στο εσωτερικό του αλλά και να εξαπλώνει την κυριαρχία του σε κάθε σημείο των κοινωνικών σχέσεων. Μέσα από την επίκληση του ηθικά απρεπούς εγκληματικοποιήθηκαν κοινωνικές πρακτικές αιώνων αλλά βασικότερο, μέσα από την επίκληση της ανομίας αυτές οι πρακτικές ελέγχτηκαν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η σεξεργασία, η οποία δεν ήταν ποτέ πλήρως εγκληματικοποιημένη στα χαρτιά αλλά βρέθηκε από την πρώτη στιγμή στο στόχαστρο των κρατικών πολιτικών. Η σεξεργασία βρισκόταν και βρίσκεται στη μεθόριο του νόμου και του ηθικά πρότεροντος, γιατί κάποιιοι μπορούν να ξεκαυλώνουν και η πατριαρχική νόρμα επιβάλλει αυτός ο κόσμος να μπορεί να αδειάζει εύκολα και γρήγορα - είναι κυριαρχικό του δικαίωμα. Στις περιπτώσεις έτσι, όπου υπάρχει ευρεία κοινωνική νομιμοποίηση σε πρακτικές και γύρω από αυτές αναπτύσσεται ένας ολόκληρος οικονομικός κλάδος, ο κόσμος, τα συμφέροντα και οι δομές που αποτελούν αυτό που λέμε κυριαρχία, μπορεί να χρησιμοποιεί το δίπολο νόμιμο- παράνομο ως έναν κεντρικό εξηγητικό μηχανισμό, πάνω στον οποίο μπορούν να ξεδιπλώνονται διαφορετικού είδους κρατικές ρυθμίσεις.

7

Η αλήθεια είναι ότι είτε νόμιμες, είτε παράνομες όλες αυτές οι δουλειές αποφέρουν τεράστια κέρδη και η ικανότητα να μπορείς να ελίσσεσαι από το νόμιμο στο παράνομο είναι ανεκτίμητης αξίας και πληρώνεται αδρά. Αυτή η εναλλαγή παρόλα αυτά είναι πλήρως κρατικά οργανωμένη. Όχι απλώς σαν ανοχή στην παράβαση ενός κανόνα, αλλά σαν πλαίσιο που η ίδια η εγκληματοποίηση της δραστηριότητας δημιούργησε, δίνοντας το ελεύθερο η τελευταία να ελέγχεται και μάλιστα καθολικά μέσω της απειλής της εφαρμογής ενός εξοντωτικού νόμου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πάλι η παρανομοποίηση των οίκων ανοχής, μέσω ενός νόμου που βγήκε το 1999, όπου απαγόρευσε την λειτουργία τους σε απόσταση 200 μέτρων από εκκλησίες, σχολεία σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, νοσοκομεία, οικοτροφεία, βιβλιοθήκες, πλατείες, παιδικές χαρές, ξενοδοχεία, και άλλα, μετατρέποντας έτσι πρακτικά όλους τους οίκους ανοχής εντός απτικής σε παράνομους. Το αποτέλεσμα όμως δεν ήταν να μετεγκατασταθούν όλοι οι οίκοι ανοχής εκτός

απτικής. Το αποτέλεσμα ήταν να δοθεί η δικαιοδοσία σε ένα πλήθος κρατικών υπαλλήλων να μπορούν να ασκούν καθολική εξουσία σε όλο το κύκλο της λειτουργίας τους. Αντί λοιπόν η νομιμότητα να εξαλείψει το παράνομο (που ήταν πριν από το νόμο διάταγμα νόμιμο) εγγέγραψε με νέες ρυθμίσεις την εργασία στο σεξ στην καπιταλιστική, πατριαρχική κανονικότητα, απλώς με νέους όρους.

Σε αυτό το σημείο είναι που μπαίνει αποφασιστικά η έννοια της λεγόμενης “διαφθοράς” την οποία και απορρίπτουμε. Όλοι οι παραπάνω κρατικοί υπάλληλοι δεν ενεπλάκησαν στην “παράνομη” δραστηριότητα μέσα από μία τυχαία συνάντηση με ένα κύκλωμα που έψαχνε απεγνωσμένα συνεργούς. Οι κρατικοί υπάλληλοι απέκτησαν μία κύρια, οργανωτική και ελεγκτική σχέση μέσα στη δομή της παράνομης δραστηριότητας ύστερα από την επιβολή του νόμου. Και το σημαντικότερο “εμπλέκονται αποφασιστικά και αποδοτικά ακριβώς με την ιδιότητά τους σαν υπάλληλοι ή στελέχη”²⁶ των νομοθετικών και εκτελεστικών μηχανισμών.

Αυτά που ταυτίστηκαν με την καταστολή και αυτά που ταυτίζονται με την καταστολή τους

21 Μέσα στην δίνη των γεγονότων της τελευταίας δεκαετίας, έχει σιγά σιγά κερδίσει έδαφος ο πιο ακραίος συντηρητισμός. Θα περίμενε κανείς ότι η καταστολή θα παρήγαγε ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα. Όσο δηλαδή “οι κακοί” μας χτυπάνε, τόσο “εμείς” θα “ξυπνάμε”. Όσο λαοί σφαγιάζονται ολοκληρωτικά, εμείς θα εντείνουμε τον αγώνα μας και θα καταφέρουμε να “τους ρίξουμε”. Όσο περισσότερο εξαθλιωνόμαστε, νομοτελειακά τόσο οι αντιστάσεις μας θα αυξάνονται. Αυτή τουλάχιστον συνεχίζει να είναι η λογική αυτών που θέλουν να βγουν στην πρώτη γραμμή και να “ξεμπροστιάσουν” το κράτος. Αν μη τι άλλο, το άγχος είναι μεγάλο: δεν πρέπει να υπάρξει η παραμικρή οπισθοχώρηση, ούτε βήμα πίσω!²⁷ Ωστόσο, η πραγματικότητα δεν επιβεβαίωσε το μύθο. Τόσα χρόνια κλιμάκωσης της καταστολής είχαν ως αποτέλεσμα η συζήτηση να στρέφεται σε όλο και πιο συντηρητικά πεδία και ο δημόσιος διάλογος να μετατοπίζεται διαρκώς προς το χειρότερο. Όταν τα γκλομπ χτυπούσαν 2 δεν γινόμασαν 4. Βασικά όταν τα γκλομπ άρχισαν να μας χτυπάνε κατά δεκάδες εμείς αρχίσαμε να γινόμαστε κατά δεκάδες λιγότερα. Υπήρξε δυσκολία να καταλάβουμε ότι η φανέρωση του πακέτου, το “ξεμπρόστιασμα”, δεν βρίσκει την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του πάνω στη βάση της πρόκλησης συγκίνησης από την δημοσιοποίησή του, αλλά πάνω στη βάση των ευνοϊκών συσχετισμών. Το θύμα έτσι δεν δημιουργείται απλώς επειδή κάποιο υπόκειται σε μία ενέργεια που αξιολογείται από ένα αντικειμενικό κριτήριο μέτρησης της αδικίας. Το θύμα δημιουργείται όταν υπάρχει από πίσω μία δομή που μπορεί όχι απλώς να δημοσιοποιεί το αίσχος, αλλά να το κατασκευάζει διαρκώς, να το θέτει διαρκώς ως μείζον ζήτημα για όλα. Αυτό τα κράτη και οι πατριώτες το ξέρουνε καλά.

Θα ήταν λογικό να σκεφτούμε ότι θα φτάναμε εδώ εξαρχής, αν δεν είχαμε ενσωματώσει και εμείς σε ένα βαθμό τη λογική - στρατηγική της θυματοποίησης: δεν μπορείς να πας στη πορεία αν δεν μπορείς να περπατήσεις ή τα πόδια σου τρέμουν. Η αύξηση της καταστολής τελικώς, αντί να συσπειρώσει συντηρητικοποίησε την κοινωνία η οποία άρχισε να απολαμβάνει το θέαμα της καταστολής της. Έτσι, φτάσαμε σήμερα φοιτητά σε κάθε σχολή να βάζουνε υποψηφιότητα ώστε να εκλεχθούν ως οι πιο πειθήνιοι δικαστές και ρουφιάνοι των συμφοιτητών τους στα πειθαρχικά συμβούλια²⁸ και να εργάζονται σε εταιρείες που χρηματοδοτούν ενεργά γενοκτονίες και πολέμους. Εδώ φαίνεται πως το θέαμα της διαρκούς άσκησης δύναμης ακολουθείται από την αποζήτησή της. Η ρουφιανιά έτσι, είτε πλασάρεται

27 Στους ανατρεπτικούς κύκλους, ένα μεγάλο χτύπημα συχνά δεν απορροφάται ως σημείο αυτοκριτικής, ως σημείο που καταδεικνύει την ανάγκη για την κατανόηση μίας ας το πούμε ήττας. Μία τέτοια στάση συχνά καταδεικνύεται ως συνθηκολογητική. Αντίθετα, αυτό που επιλέγεται είναι η αποφυγή της εμπέδωσης ενός χτυπήματος ως ήττας και η ψευδο-αποκήρυξη της σε ιδεολογικό επίπεδο. “Δεν φάγαμε πακέτο, μας χτυπάνε γιατί μας φοβούνται”, και άλλα τέτοια. Κάποιες φορές έχει φανεί βοηθητικό, κυρίως όμως λειτουργεί αποπροσανατολιστικά, αφού ο τρόπος που αντικαθιστούν οι ανατρεπτικοί κύκλοι την κατανόηση των υλικών όρων μίας υποχώρησης, είναι η ιδεολογική αποκήρυξη της συνθήκης της οπισθοχώρησης γενικώς και ο ηρωισμός.

28 Έτσι όπως προβλέπονται από το νομοσχέδιο Ζαχαράκη που ψηφίστηκε τον Ιούλη 2025

ως μηχανισμός επιβίωσης, είτε ως μηχανισμός ανέλιξης, είτε ως “συστράτευση” με το δίκιο, δεν καταλήγει παρά να αποτελεί βασικό αντανakλαστικό άντλησης ατομικής επιβεβαίωσης, ασφάλειας και, στη τελική, μέσο άντλησης απόλαυσης. “Λογικό”, θα μπορούσε να πει κανείς. Εμείς δεν θα πούμε “λογικό”, θα πούμε ότι γίνεται όλο και πιο συχνό, παραμένει όμως πάντα ό,τι πιο σιχαμένο.

22 Θα μπορούσαμε να εκθέσουμε χιλιάδες ακόμα γεγονότα. Θα μείνουμε για τώρα σε τέσσερα: Παλαιστίνη, Πύλος, Τέμπη, εργασιακά νομοσχέδια²⁹. Παλαιστίνη και Πύλος: πόλεμος σε πληθυσμούς που “περισσεύουν” ως μέσο ελεγχόμενης απορρόφησής τους ή αλλιώς, καταστροφή ενός μέρους που διευκολύνει την αυξημένη εκμετάλλευση ενός άλλου. Τέμπη και εργασιακά: πλήρης ταξική υποτίμηση. Παρά τις διαφορές τους όλα τους αποτελούν διαφορετικές εκφάνσεις της ίδιας ταξικής βίας. Και όμως, αντί ο κόσμος να είναι στα κάγκελα κάθεται ακόμα και συζητάει για την αναγκαιότητα των στρατιωτικών εξοπλισμών, για το αν πρέπει τα μεταναστά να περνούν τα σύνορα και αν στο τρένο είχε ξυλόλιο ή έφταιγε ο σταθμάρχης.

Και στις 4 περιπτώσεις, τα αποτελέσματα είναι τα αντίστροφα από αυτά που θα περίμενε κανένα ύστερα από μία ακραία κλιμάκωση της κρατικής βίας, γιατί αποτελούν και τα 4 εκφάνσεις μίας οργανωμένης και συνολικής επίθεσης εναντίον μας. Μιλάμε για γεγονότα που έρχονται σε μία συνέχεια, ως κομμάτι μίας διαρκούς όξυνσης και για αυτό δεν αποτέλεσαν κάποιο τραγικό συμβάν, αλλά για 4 από τα δεκάδες παραδείγματα όπου φανερώθηκε η φονικότητα της κρατικής-καπιταλιστικής πολιτικής. Μίας πολιτικής που έχει μπροστάρηδες, έχει δίκτυα με διάφορους συμμετέχοντες και φυσικά έχει και το κοινό της. Όλοι αυτοί μαζί, ως ενιαίο κύκλωμα, επιβάλλουν στο δημόσιο πεδίο την κανονικοποίηση της φρίκης, όσο χειρότερη και αν εμφανίζεται κάθε φορά.

Αλλά πέρα από αυτό το ενιαίο κύκλωμα, η απορία παραμένει: Τι στο διάολο κάνουν όλα αυτά που τόσο καιρό απλώς τρώνε το πακέτο; Το ατομικό καβάζωμα ως στρατηγική επιβίωσης θα έπρεπε να είχε κάποιο όριο. Πόλεμος παντού, ακρίβεια, 13ωρο, πλημμύρες, πυρκαγιές. Δηλαδή, κάτι από όλα αυτά θα έπρεπε να αποτελέσει την σπίθα που θα κάψει, θα διαλύσει και θα επανεφεύρει τη πόλη.

Μπουκωμένα από τον δημοκρατικό πλουραλισμό

23 Γενοκτονίες, καθημερινή εκμετάλλευση, τράφικινγκ, σφαγές, βασανιστήρια, παρενοχλήσεις, φυλακές, ψυχιατρεία, εγκλεισμός. Και κάποιοι κλαίγονται για την “κατάλυση της δημοκρατίας”, επειδή κάποιες φορές οι σφαίρες που μοιράζουν απλόχερα σφηνώνουν στις μηχανές παραγωγής τόνων οχetőυ – στο λαιμό των κυβερνητικών, καπιταλιστικών καθαρμάτων (όπως του Thompson) και των φίλων τους (όπως τον Kirk). Οι σφαίρες όμως είναι μέσα στο καθημερινό ρεπερτόριο της δημοκρατίας, οπότε δεν μπορούμε παρά να ανιώθουμε το κλαψούρισμα, το να στεναχωριούνται κάποιοι επειδή κάποια καθίκια έπαθαν για μία φορά αυτό που τους άξιζε, ως το λιγότερο υποκριτικό. Εκτός από υποκρισία είναι ένδειξη της μεγαλύτερης αλλοτρίωσης. Να αποστρέφεται την βία, ακόμα και όταν γυρνάει απέναντι σε αυτούς που καλούν διαρκώς στον ανελέητο πόλεμο

29 Πιο πρόσφατα του Χατζηδάκη (2021), του Γεωργιάδη (2023) και της Κεραμέως (2025).

όλων εναντίον όλων; Αυτό δεν είναι παρά μία τεράστια αντίφαση. Όλοι αυτοί οι δημοκράτες ξέρουν ότι ξεστομίζουν μαλακίες και ότι αναπαράγουν τα λόγια φασιστών που βρήκαν το εύφορο έδαφος να κλαψουρίσουν, ακόμα και αν την δουλειά την έκαναν άλλοι φασίστες, αλλά περιμένουν από εμάς να τους ανταμείψουμε για τις μαλακίες τους: “Εντάξει, διαφωνούμε, αλλά τι μεγαλοψυχία! Τι ήθος!”

Αυτού του είδους τις μεγαλοψυχίες τις πλασάρουν ως παρέκκλιση από τη συνηθισμένη “μικρόψυχη” στάση που ξεχύνεται στη δημόσια σφαίρα όταν ανάβουν τα αίματα. Αυτή την “ασυνήθιστη” μεγαλοψυχία, οι δημοκράτες μας λένε ότι την βρήκαν μέσα στην βαθιά ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ κατανόησή τους, όταν απλώς αποτελεί την βασική στάση που κρατάνε οι ευαγγελάτοι και οι λοιποί μισθωτοί λάληδες των Μ.Μ.Ε – και ξέρουμε ήδη πριν αρχίσει το δελτίο με ποια πλευρά είναι. Από τα Τέμπη, τις αγροτικές κινητοποιήσεις, την υποτιθέμενη παύση πειρών από το γενοκτονικό Ισραήλ, μέχρι τα άκυρα πεσίματα σε πορείες από τους μπάτσους φονιάδες, οι δημοκράτες κάνουν πως ψάχνουν να βρουν με ποια πλευρά θα ντύσουν την κατά τα άλλα ουδέτερη στάση τους αναζητώντας στους ανταγωνιζόμενους ποιός μοιάζει περισσότερο ΑΝΘΡΩΠΟΣ – και τον βρίσκουν συνήθως σε αυτόν που (δέχεται να βρίσκεται διαρκώς να) χτυπιέται πεσμένος στο πάτωμα. Το μόνο που χρειάζεται είναι αυτός να μην έχει προηγουμένως αποανθρωποποιηθεί από τα μήντια. Και τα μήντια δεν θέλουν και πολύ – απλά να είσαι έλληνας, οικογενειάρχης, αφεντικό και κυρίως φιλήσυχος και να μην κλείνεις τους δρόμους. Ειδικά το τελευταίο αρκεί για να γυρίσει η συμπάθεια και η στήριξη σε δηλώσεις αποστασιοποίησης ή δημόσιας κατακραυγής. Αυτή η σιχαμένη φιγούρα που χτίζει την δημοκρατική της μόστρα πάνω σε χιλιάδες συντρίμια, εν τέλει δεν κάνει τίποτα διαφορετικό από το να καμουφλάρει το ατομικό της καβάζωμα γύρω από βαρύγδουπες δηλώσεις ψευδοσυμπεριληπτικότητας και “πλουραλισμού” – αρκεί να μην ταράζεται ο χώρος της εύθραυστης ελευθερίας τους – που συνήθως συμπέφτει με την ελευθερία των αφεντικών. Το πώς “τυχαίνει” κάθε φορά όμως σε αυτή την πολύχρωμη δημοκρατική παλέτα, να υπερισχύει πάντα το ίδιο χρώμα, αυτό είναι κάτι που δεν απασχολεί τους πολύχρωμους δημοκράτες φίλους μας. Ακόμα και όταν αποτελεί κοινή εμπειρία, ήδη από το νηπιαγωγείο, ότι όταν πετάς όλα τα χρώματα μαζί, στο τέλος βγαίνει πάντα το ίδιο σκατουλί χρώμα.

24 Να μισείς και να μην το δείχνεις, δεν είναι ένδειξη ανθρωπιάς, παλιοκαθίκια, είναι ένδειξη της χειρότερης αποανθρωποποίησης, που μπορεί να ξορκίζει ό,τι ζωντανό, για να το αντικαθιστά με την νεκρολογία αυτών που δεν αντέχουν ούτε χιλιοστό από τον θάνατο που σπέρνουν κάθε μέρα. Εν τω μεταξύ, τη δολοφονία ενός θανατολόγου δημοκράτη, οι δημοκράτες την έκαναν σημαία για την επέλαση του φασισμού. Αυτό όμως είναι το δημοκρατικό ήθος: να στέκεσαι σουζα κάθε φορά που βαράνε τα τύμπανα των αφεντικών. Να μιλάς για ειρήνη, ακριβώς την στιγμή που κουνιέσαι στους ήχους που παίζουν τύμπανα πολέμου.

25 Το έθνος- κράτος, είναι η εδαφικοποίηση του πιο αδυσώπητου πολέμου, επειδή πνίγει τις αντιστάσεις και τους κοινωνικούς-ταξικούς αγώνες στα δηλητηριώδη νερά της μονόπλευρης ειρήνης³⁰ και του διακρατικού πολέμου. Το έθνος- κράτος, έτσι,

30 Η κοινή αντίληψη θέτει την ειρήνη ως αντίθετο του πολέμου. Ελεύθερο εμπόριο και διακρατικές συμφωνίες που παύουν τα πυρά. Στην κλασική αστική αντίληψη όμως δεν σταματάν να μας ενημερώνουν ότι η “πολιτική είναι η συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα”. Η ειρήνη τους δηλαδή δεν είναι παρά μία κίνηση τακτικής, ένας πολιτικός συμβιβασμός που χρησιμοποιείται β ρ α - χ υ π ρ ό θ ε σ μ α καθώς επεμβαίνει στους συσχετισμούς ισχύος με αμοιβαία θεμιτό τρόπο – ειδικά στις περιπτώσεις όπου οι ανταγωνιζόμενες πλευρές έχουν πάνω κάτω την ίδια δύναμη. Εκεί όμως όπου η διαφορά ισχύος είναι συντριπτική η ειρήνη που συνάπτεται δεν είναι ένας αμοιβαίος πολιτικός συμβιβασμός, αλλά αποτελεί την συνολική και αδιαπραγμάτευτη υπερίσχυση του ισχυρού μέρους πάνω στο πιο αδύναμο. Αυτού του είδους η ειρήνη, σύγχρονο προϊόν και αυτή, είναι η επικύρωση της κυριαρχίας του ισχυρού, η επιβεβαίωση της πολεμικής επικράτησής του. Αυτή η ειρήνη είναι μονόπλευρη.

είναι τόσο καθηλωτικό, τόσο θανατηφόρο, πρώτα και κύρια γιατί ρόλος του είναι να σιγάσει τον ταξικό- κοινωνικό πόλεμο παντού μέσα στην επικράτειά του. Από το σπίτι, την δουλειά, το ίντερνετ, τη πλατεία, το πανεπιστήμιο, το κράτος θεσπίζει κρατικές ρυθμίσεις που οργανώνουν την καθημερινότητά μας και αυτό το λένε ειρήνη. Αυτό το αστείο στην ελαδίτσα ξεκίνησε με τις κρατικές πολιτικές που όρισαν το γυναικείο σώμα ως πεδίο μάχης ήδη από το 1833. Για αυτό η διάκριση δημόσιο – ιδιωτικό δεν είναι παρά ένα ακόμα ψέμα της δημοκρατίας, αφού δεν υπάρχει χώρος τον οποίο να μην έχει μετατρέψει το κράτος σε πεδίο διεξοδικής ανάλυσης και παρέμβασης. Μάλιστα, μέσα από τις πολιτικές υποτίμησης της γυναικείας εργασίας και του γυναικείου σώματος, αναδύθηκαν και οι πολιτικές που κατασκεύασαν το κυριολεκτικό δράμα της πυρηνικής οικογένειας: αφετηρία και τερματικό σύνολο κάθε κοινωνικής και επιθυμητικής παραγωγής, η οικογένεια (όπως και το γυναικείο σώμα) μετατρέπονται στην πραγματικότητα στο πρώτο δημόσιο χώρο. Γιατί; Γιατί ο δημόσιος χώρος όπως και ο ιδιωτικός, δεν είναι παρά ο κρατικά οργανωμένος χώρος.

Η “Loiter! ανοιχτή συνέλευση για την υπεράσπιση του πανεπιστημίου ως δημόσιο χώρο”

26 Η έννοια του δημόσιου χώρου είναι μία έννοια ταλαιπωρημένη. Σε πρώτο επίπεδο, αντιπαραβάλλεται στην έννοια του ιδιωτικού χώρου, άρα δηλώνει τον χώρο που επιτρέπεται η πρόσβαση, η ελεύθερη κίνηση και η χρήση χωρίς την ανάγκη για συγκατάθεση που δίνει ένας τίτλος κτήσης. Δημόσιος χώρος, είναι ο ανοιχτός, ο κοινωνικός, και οι αγώνες γύρω από αυτόν, συχνά περιστρέφονται στην εναντίωση του περιορισμού της χρήσης του από το κράτος και τα αφεντικά. Στην αντίληψη της αριστεράς και πολύ κόσμου όμως το κράτος αποτελεί καταλυτικό παράγοντα για την διασφάλιση της πρόσβασης. Γιατί; Γιατί είναι η μόνη δομή που μπορεί να διασφαλίσει την ασφάλεια στην πρόσβαση και στην χρήση. Το κράτος έχει το μαστίγιο, έχει και το μαγικό ραβδάκι που τα λύνει όλα. Έτσι, η σοσιαλδημοκρατία, αυτό που προτάσσει σε κάθε αγώνα για την υπεράσπιση ενός δημόσιου χώρου, είναι η περισσότερη, (ίσως εναλλακτική) κρατική παρέμβαση.

Σε αντιπαραθεση με την αριστερά, οι αντιεξουσιαστικοί κύκλοι βλέπουν πως το δημόσιο, μπορεί μεν να δηλώνει το ανοιχτό, αλλά μόνο όταν και όσο το επιτρέπει η αστυνομία. Για εμάς και τα φίλα μας δηλαδή, ο δημόσιος χώρος αποτελεί κρατικό έδαφος. Αποτελεί επίσης χώρο διάχυτων έμφυλων, φυλετικών και ταξικών ανταγωνισμών. Έτσι, ούτε ελεύθερο δεν το λες, εκτός αν είσαι μπατσος, άνδρας, λευκός, μικροαστός θα έλεγε κανείς. Παρόλα αυτά, το καλό με τον δημόσιο χώρο είναι ότι ούτε για αυτούς είναι εντελώς ασφαλής και ελεύθερος. Εκεί μπορούν να περιορίζονται από όλα όσα τον χρησιμοποιούν εναλλακτικά και ανταγωνιστικά.

Με αυτήν την έννοια, δεν υπάρχει όρος που να περιγράφει καλά αυτό που θέλουμε να πούμε. Η κριτική στο δημόσιο είναι σχετική, με

την έννοια ότι βγάξει νόημα μόνο όταν αντιπαραβάλλεται σε συγκεκριμένες κρατικιστικές αντιλήψεις, αλλά παραμένει ένας όρος με κοινωνική αναγνωρισιμότητα. Λόγω αυτής της αναγνωρισιμότητας, επιλέγουμε να τον οικειοποιηθούμε, κριτικά και ανταγωνιστικά όπου και όταν πρέπει.

27 Δημόσιος χώρος λοιπόν, είναι ο κρατικά οργανωμένος χώρος όπως άλλωστε και ο ιδιωτικός. Τι είναι αυτό που μας κάνει να διεκδικήσουμε το πανεπιστήμιο ως ελεύθερο-κοινωνικό (ή όπως λέμε συνήθως, ως δημόσιο) χώρο; Ο χώρος του πανεπιστημίου πρέπει να διεκδικηθεί, γιατί από τη δεκαετία του '80, προσπαθούν να τον αποκόψουν από την πόλη και την καθημερινή ζωή. Όπως και κάθε άλλο κρατικά οργανωμένο χώρο, προσπαθούν να τον μετατρέψουν σε ελεγχόμενο χώρο παραγωγής, κατανάλωσης της φρίκης και της βλακείας. Επίσης, λειτουργούμε μέσα από την εκτίμηση, ότι στις μέρες που έρχονται, θα πρέπει να διεκδικήσουμε ΚΑΘΕ ΧΩΡΟ γιατί αυτός τείνει να συρρικνώνεται. Το πανεπιστήμιο είναι άλλος ένας χώρος, όπου η έμφαση στον ανοιχτό χαρακτήρα, μπορεί να στρέψει το βλέμμα προς τις κοινωνικές του λειτουργίες και αυτό με τη σειρά του να μας κατευθύνει προς πιο ελεύθερες και ανοιχτές χρήσεις του. Τα πανεπιστήμια, εξάλλου, αποτελούν αδιαπραγμάτευτα, συστατικά στοιχεία της αθηναϊκής μητρόπολης και αυτό είναι το μοναδικό στοιχείο των πανεπιστημίων που αξίζει να διεκδικηθεί. Ούτε ναοί της γνώσης, ούτε δωρεάν παιδεία. Κέντρο αράγματος, κέντρο (κρυφών) συναντήσεων, πολιτικών ζυμώσεων και αγώνων. Μέχρι να σταματήσουμε να τρώμε τη φρίκη για πρωινό. Μέχρι την απομάκρυνση από τις παγίδες, τις ασφάλειες, τις επιθυμίες και τα συμφέροντα του κρατικο-καπιταλιστικο-εθνοπατριαρχικού κόσμου.

28 Κλείνοντας, αυτό που είμαστε τελικά, είναι όλα τα παραπάνω, και πολλά ακόμα που δύσκολα αποτυπώνονται. Αποτελούμε κομμάτι αυτού του ατελείωτου ταξιδιού που δεν το θέλησε συνολικά, αλλά μερικώς προσπάθησε να σταματήσει το τρένο, και αυτή την εποχή νιώθουμε πιο έντονα ότι το τρένο είναι έτοιμο να εκτροχιαστεί για άλλη μία φορά. Επιλέγουμε να γίνουμε συνέλευση υπεράσπισης του πανεπιστημίου ως ελεύθερο, ανοιχτό και κοινωνικό χώρο, γιατί μέσα από αυτή την δομή μπορούμε να συμμετέχουμε μερικώς αλλά συλλογικά στην υπεράσπισή του, μιας και αποτελούμε αναπόσπαστο κομμάτι του πανεπιστημίου ασχέτως αν είμαστε φοιτητά ή όχι – κάτι που διεκδικούμε ως αυτονόητο και κάτι που πολύ μεθοδικά προσπαθούν να δαιμονοποιήσουν και να εγκληματοποιήσουν. Η συνέλευση μπορεί να απαρτίζεται από άτομα με κάθε είδους ταυτότητες, και κάθε είδους σχέση με το πανεπιστήμιο και που θέλουν να αναπτύξουν πολιτική δράση εντός και εκτός του, μέσα από οριζόντιες και αντιεραρχικές διαδικασίες. Δεν επιδιώκουμε να παίξουμε έναν κεντρικό ρόλο, όσο στο να αποτελέσουμε ένα μερικό αλλά αναγκαίο εξάρτημα του νέου φοιτητικού κινήματος που έχει ήδη από καιρό αργήσει να αναδυθεί.

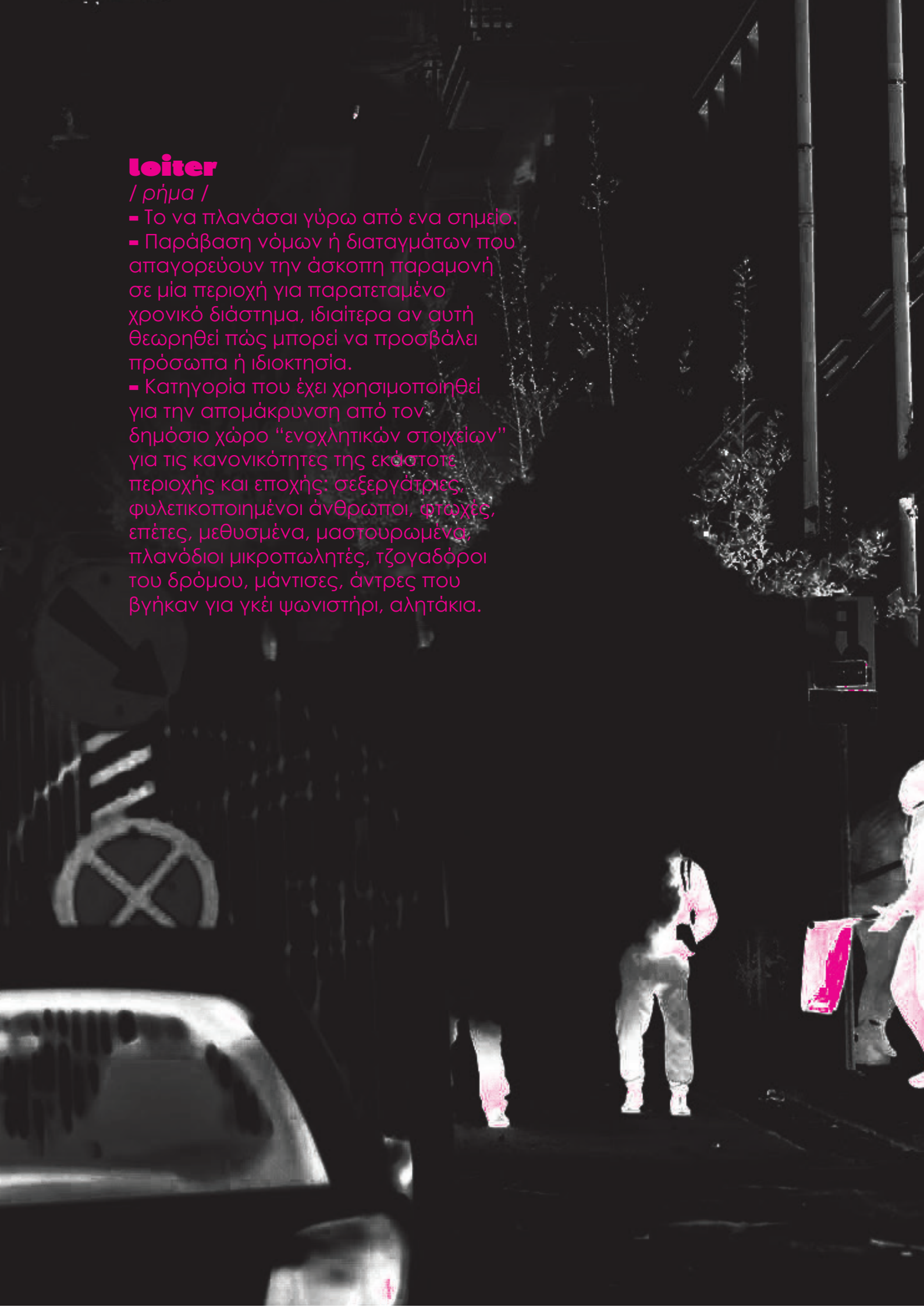
Η εποχή που μας διαπερνάει, τρέφει μία κλίση προς το φασισμό, όπως αυτός τροφοδοτείται από τον φαύλο κύκλο του πολέμου, αλλά τρέφει και μία κλίση προς την ολική απελευθέρωση, όχι ως παράπλευρη ευκαιρία, αλλά ως δυνητική και εμπρόθετη επιδίωξη.

Τι σπουδαία καταιγίδα που έρχεται!

loiter

/ ρήμα /

- Το να πλανάσαι γύρω από ένα σημείο.
- Παράβαση νόμων ή διαταγμάτων που απαγορεύουν την άσκοπη παραμονή σε μία περιοχή για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, ιδιαίτερα αν αυτή θεωρηθεί πώς μπορεί να προσβάλει πρόσωπα ή ιδιοκτησία.
- Κατηγορία που έχει χρησιμοποιηθεί για την απομάκρυνση από τον δημόσιο χώρο "ενοχλητικών στοιχείων" για τις κανονικότητες της εκάστοτε περιοχής και εποχής: σεξεργάτριες, φυλετικοποιημένοι άνθρωποι, φτωχές, επάτες, μεθυσμένα, μαστουρωμένα, πλανόδιοι μικροπωλητές, τζογαδόροι του δρόμου, μάντισες, άντρες που βγήκαν για γκέι ψωνιστήρι, αλητάκια.

Loiter!

ανοιχτή συνέλευση για την υπεράσπιση του πανεπιστημίου ως δημόσιο χώρο

